

SIÓFOK VÁROS ÓVODÁJA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Siófok 2019

Tartalomjegyzék

1. Bevezető gondolatok	4
2. Óvodai nevelésünk alapelvei, értékei, célkitűzései.....	5
2.1. Óvodai nevelésünk alapelvei, értékei, célkitűzései	5
2.2. Gyermekkép	6
2.3. Óvodakép	6
3. Óvodai nevelésünk feladatai	7
3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	7
3.2. Egészséges életmód alakítása	7
3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az <i>értékorientált</i> közösségi nevelés	10
3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	13
4. Az óvodai életünk megszervezésének elvei.....	15
4.1. Személyi feltételek.....	15
4.2. Tárgyi feltételek	15
4.3. Az óvodai élet megszervezése.....	16
4.4. Óvodánk kapcsolatai.....	17
4.4.1. Óvoda - család	17
4.4.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai	18
5. Az óvodai életünk tevékenységformái és az <i>óvodapedagógus feladatai</i>	19
5.1. Játék	19
5.2. Verselés, mesélés	22
5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	25
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	30
5.5. Mozgás.....	34
5.6. A külső világ tevékeny megismerése	37
5.7. Munka jellegű tevékenységek	41
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	43
6. Integráció	45
6.1 Részképesség-zavarok	45
6.2. Sajátos nevelési igényű gyermek	46
6.2.1. Sérülésspecifikus feladatok szakfejlesztéssel	48
6.2.1.1 Magatartászavaros gyermek	48
6.2.1.2 Mozgásban akadályozott gyermek	48
6.2.1.3 Látássérült gyermek	49

6.2.1.4 Hallássérült gyermek	49
6.2.1.5 Enyhe értelmi fogyatékos gyermek	49
6.2.1.6. Akadályozott beszédfejlődésű gyermek	50
6.2.1.7. Autista gyermek	50
6.2.2 Az integrált óvodai nevelés előnyei	50
6.3 Nemzeti, etnikai kisebbségi feladatok	52
6.4 Multikulturális (interkulturális) nevelés	53
6.5. Tehetséggondozás	54
7. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei	56
7.1. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Katicabogár Tagóvodában	57
7.2. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Nyolcszín Tagóvodában	59
7.3. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Micimackó Tagóvodában	61
7.4. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Napraforgó Tagóvodában	63
7.5. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pillangó Tagóvodában	65
7.6. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pitypang Tagóvodában	68
7.7. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pöttyös Tagóvodában	71
7.8. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Napsugár Tagóvodában	73
7.9. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Nyitnikék Tagóvodában	75
8. Legitimációs záradék	77

1. Bevezető gondolatok

Óvodánk a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény és *az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete alapján felülvizsgálta és módosította intézményünk Pedagógiai Programját.*

A programot az országos alapprogram és a hozzájuk rendelt törvények, kormányrendeletek, miniszteri rendeletek határozzák meg.

- Alapító okirat
- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 138/1992.(X.8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekvédelemről és gyermekjóléti igazgatásáról
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Siófok Város Óvodájának Pedagógiai Programját a helyi nevelési alapelvekből kiindulva a helyi nevelési célkitűzéseken keresztül a helyi nevelési értékeket szem előtt tartva alkotta újjá.

Pedagógiai Programunkat jellemzi az óvodai nevelés sokszínűsége mellett azoknak az általános szakmai igényeknek az érvényesítése, melyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz. Óvodánk sokszínűségét jellemzi logónk is, melyben a kilenc tagóvodánk egységét a nap kilenc sugara szimbolizálja.

Programunk felülvizsgálatakor az Alapprogram mellett figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, mivel ÓVODÁNK sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevel.

2. Óvodai nevelésünk alapelvei, értékei, célkitűzései

2.1. Óvodai nevelésünk alapelvei, értékei, célkitűzései

Óvodánk hosszú távú működésének záloga a közösen kialakított nevelőtestületi szemlélet, hogy a nevelési célokat, feladatokat a szülőkkel együttműködve, nevelőpartneri viszony kiépítésével valósítjuk meg.

Az óvoda minden dolgozójával szemben támasztott alapvető elvárás, hogy munkája során biztosítsa a gyermekek fejlődéséhez szükséges biztonságérzetet, védelmező szeretetet.

Célunk: - az életkori- és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütemek figyelembevételével – **elősegíteni óvodásaink harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, az esetleges hátrányok csökkentését.**

Az óvodapedagógusok a szülők elvárásait ismerve segítik, irányítják a szakszerűség és felkészültség birtokában a szülőt abban, hogy szülői szerepét minél jobban betöltse, gyermekére vonatkozó döntéseit megfontoltan, felelősséggel hozza meg. Kiemelt figyelmet fordítunk intézményünk dolgozóinak képzésére, magas színvonalú pedagógiai tevékenységük folyamatos fenntartása, továbbfejlesztése érdekében.

Kiemelt célkitűzéseink:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.
- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek esélyteremtését szolgáló intézkedések megtétele.
- Legfontosabb célkitűzésünk, hogy közös nevelőmunkánk eredményeként a gyermekek

a boldog óvodás évek után alkalmassá váljanak az iskolai életmódra.

SIÓFOK VÁROS ÓVODÁJA nevelési céljait a családi nevelés folytatása óvó-védelmező burookban, de ugyanakkor az élet kihívásaira felkészítve valósítjuk meg egyes és életkor szerint kialakított csoportokban.

A 3-6-7 éves gyermekek minőségi nevelésével, sokoldalú harmonikus személyiségfejlesztésével kívánjuk szolgálni a hozzánk beíratott gyermekeket és szüleiket.

2.2. Gyermekkép

Az életben biztonságosan mozgó, kiegyensúlyozott, széles látókörű, önkifejezésre képes, tevékeny, kreatív, önállóságra és együttműködésre kész, szociálisan érett, a kulturált viselkedés szokásait elsajátító gyermekeket kívánunk nevelni, akinek személyisége autonóm, énképe pozitív, megfelelő önérvényesítő képességgel rendelkezik, érzelmileg gazdag, képes az önfejlesztő magatartásra, a másság tolerálására, a természeti és társadalmi környezet iránti érzékenységre.

2.3. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig, amely teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő funkcióit. Törekvésünk, hogy óvodáskor végére a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek.

Az óvodai nevelés gondoskodik az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor – specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő műveltségterületek közvetítéséről; a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről.

3. Óvodai nevelésünk feladatai

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az *értékorientált* közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.2. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód alakítása, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Fő feladatunk a gyermekek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, *különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só – és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás*, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- szükség esetén a megfelelő szakemberek bevonásával - a szülőkkal, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Óvodánkban az alábbi egészség-fejlesztő tevékenységek valósulnak meg:

- **a testi egészség** (*gondozás, ápolás, edzés, mozgás-fejlesztés*)
- **a lelki egészség** (*értelmi fejlesztés, érzelmi biztonság nyújtása*)
- **a szociális kapcsolatok harmóniája** (*közösségi élet, segítség stb.*)
- **az egészségvédő képesség fejlesztése**
- **a gyermekek egészséges életmódjának, egészségvédő szokásainak kialakítása**
- **az óvodapedagógusok és a nem pedagógus dolgozók viselkedésének szabályozása**
- **a szülők otthoni egészségnevelő feladatai** (*higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, meleg-engedékeny nevelési módszer*)

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk *a gyermekek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét*. Ez az alapvető óvónői feladat az óvodásgyermek higiénés nevelését, az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatását (gyakorlását, ellenőrzését, folyamatos korrekcióját) foglalja magában, így a tisztálkodás, a kulturált étkezés, a környezeti higiénia és rend, a balesetmentes viselkedés (a szűrő-vágó eszközök használata), a ruházat tisztántartásának megtanítását.

Fontos számunkra, az óvodai élet minden fázisában a kisgyermek **mozgásigényének kielégítése**, harmonikus, összerendezett mozgásainak kifejlesztése. A gyermekek **testi képességeinek** fejlesztése; a tudatos, célszerű összerendezett cselekvés fejlődésének elősegítése, mind az **alapvető** mozgásfunkciókban (a járásban, futásban, lépcsőn járásban), mind pedig az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlen **humán** mozgáskultúrában (játékban, feladatteljesítésben, együttes tevékenységben) megvalósulhat.

Számunkra az **egészséges életmód alakítása** azt jelenti, hogy kialakul a kisgyermek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választására, a másokon való segítségre. Mindez az egészség megvédésére történő beállítódást (attitűdöt), az egészség megvédésére vonatkozó érdeklődést jelent.

Az egészséges életmód alakításának feltétele **az egészséges környezet biztosítása**. Ez magában foglalja a tárgyi környezetet, és a gyermeket körülvevő személyek (gyermekek és felnőttek), vagyis a szociális környezetet is.

Az egészséges táplálkozást biztosítjuk a napi szintű zöldség, gyümölcs, olajos magvak fogyasztásával, folyamatos folyadékpótlással. Lehetőséget adunk, hogy a gyermekek a közösségben ismerkedjenek számukra ismeretlen ételek ízével, egyben modellt és segítséget nyújtunk a családoknak is a korszerű táplálkozás kialakításához, szemléletük formálásához.

Egészségét keretein belül különböző egészséges életmóddal kapcsolatos foglalkozásokat, tevékenységeket, előadásokat szervezünk.

Óvodáskor végére a testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltozáshoz. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja és finommotorikája Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal látják el;
- a tisztálkodással, testápolással kapcsolatos teendőket önállóan, felszólítás nélkül végzik;
- a tisztálkodási eszközöket rendben tartják, használat után a helyükre teszik;
- hajukat meg tudják fésülni;
- rendeltetésszerűen használják a papír zsebkendőt;
- étkezés közben kulturáltan viselkednek, megtartva az étkezés helyének esztétikus rendjét;
- az evőeszközöket megfelelően használják;
- önállóan öntik maguknak a folyadékot;
- önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek (ruhájukat be és kigombolják, cipőfűzőjüket megkötik);
- ruházatukat esztétikus rendben tartják a kijelölt helyen;
- környezetükben igyekeznek rendet tartani, igénylik annak esztétikáját;
- figyelnek a tisztaságra, ápoltságra.

3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Az érzelmek egy része ösztönös, más része pedig egy szituációhoz kötött és tanulás által jön létre, tehát tanulható. Az emocionális tényezők erősen befolyásolják az érzékelést, motivációs bázist jelentenek a magatartás szabályozásában, a cselekedetek véghezvitelében. A gyermek személyiségének alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus, dajka és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Az érzelmi neveléssel és a szocializációval kapcsolatos feladataink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, derűs légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig
- A gyermekek társas kapcsolatainak, a társas együttélés szokásainak, szabályainak kialakítása
- A gyermek erkölcsi, - szociális, esztétikai és intellektuális érzelmeinek kialakítása, folyamatos árnyalása, gazdagítása.

Elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, feltétel nélküli elfogadás, nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. A gyermek első óvodai élménye és benyomásai meghatározóak az óvodai beilleszkedésben, ezért meghatározó, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. A nyugodt befogadás érdekében az egyes gyermek igényeihez igazodva beszéljük meg a befogadás menetét, melyben a szülő is részt vehet. Fokozzuk az otthonosság érzetét azzal, hogy megszokott, személyes tárgyainkat magukkal hozhatják. A személyes kapcsolat, az ölbéli játékok mélyítik a gyermek-óvodapedagógus kapcsolatát.

Minél több lehetőséget kínálunk arra, hogy a gyermek gazdag, érdeklődésének megfelelő tevékenységek közül választhassanak. Ezáltal gyakran átélhessék a társas együttlét, az együttműködés örömét, az önkifejező és önérvényesítő törekvéseiket. Az együtt játszás során tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítségét, a különbözőségek elfogadását és tiszteletét; alakul empatikus képességük, személyiségük gazdagodik. A gyermekek tevékenységeiben biztosítjuk a szabadságot, de pontos, világos határok megjelölésével. Fokozatosan kialakítjuk az együttélés szabályait. Az óvodai évek során törekszünk a szokások finomítására, fejlesztésére, arra, hogy a gyermek minél önállóbban alkalmazza azokat, illetve, hogy azok interiorizálódjanak. A szocializáció szempontjából különös jelentőségűek a

közös séták, kirándulások, ünnepek, születésnapok, színház, illetve egyéb programlátogatások.

Az erkölcsi – szociális érzelmek fejlesztésének alapja a sok közös tevékenység, közösen átélt élmény, a nyugodt óvodai légkör, az értelmesen felépített együttélési szokások, szabályok, - folyamatosan és következetesen elvárt helyes magatartásformák. Olyan erkölcsi – szociális érzelmeket, illetve személyiségjegyeket kívánunk erősíteni – ***építve a gyerekek nyitottságára*** – , mint az egymás iránti elfogadás, együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, őszinteség, önzetlenség, igazságosság, környezetre való odafigyelés, környezettudatos magatartás. Tudjon észrevenni, megkülönböztetni, megítélni a jót a kevésbé jótól, a helyeset és helytelent. ***A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása továbbá segíti az akaratí tulajdonságainak (ezen belül: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), a szokás – és normarendszerének megalapozását.***

Az esztétikai érzelmek kialakítására programunkban a gyermek teljes személyiségére irányultan fokozott hangsúlyt fektetünk:

- a gyermekek esztétikus, higiénés gondozottságát alapvetőnek tartjuk,
- elősegítjük a gyermek szokás- és normarendszerének megalapozását
- az óvodai nevelés komplex folyamatában árnyaljuk, alakítjuk a gyermek szépérzékét, esztétikai ízlésvilágát,
- esztétikus tárgyi, emberi, és természeti környezetet biztosítunk, melyben megláttatjuk a szépet, az értékeset.

Az intellektuális érzelmek kialakítását és erősítését a gyermekek érdeklődésére, nyitottságára alapozzuk. Ugyanakkor építünk arra, hogy ezek az érzelmek motiválják is a ***szűkebb és tágabb*** környezet aktív megismerésére, ***amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.*** A kreativitás és az értelmi képességek folyamatos fejlődését segítjük elő.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség ***szerint az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek*** közreműködésével, velük ***együtműködve*** valósul meg.

Feladataink továbbá:

- Az egymás iránt tisztelet, elfogadás, szeretet és kötődés képességének fejlesztése, az egymás iránti türelem és tolerancia kiépítése.
- Akarati tulajdonságainak fejlesztése (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat).
- Az érzelmek kifejezésének és irányításának elősegítése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az alá-, fölé- és mellérendeltségi helyzetek elfogadása.
- Az egymáshoz való alkalmazkodás képességének fejlesztése.
- *A gyermekek önbizalmának növelése pozitív megerősítés alkalmazásával.*

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

Kialakul az egymásra figyelés képessége. Érzelmi elfogadásból saját akaratukat alá tudják vetni másokénak. Viselkedésükben képesek a kivárára. Örömet szerez számukra a közös tevékenység, az együttes élmények. Pozitív érzelmi beállítódásaikat elsősorban cselekedeteik fejezik ki, de képesek ezeket szóban is indokolni, önálló véleményt alkotni. Képesek az adott tevékenység elvégzéséhez szükséges fegyelemre. Kialakult az igényük, hogy az egyéni teljesítményeket, a közösen végrehajtott feladatokat a közösség szempontjából is mérlegeljék. Természetes igényükké vált a kialakult szokások betartása. Konfliktushelyzetben törekednek egyezsége jutni. Kialakulnak akarati tulajdonságaik (önállóság, kitartás, feladattudat, figyelem). Megfelelő kapcsolatteremtő képességekkel bírnak.

3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egészében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani

A beszélőkedv, a beszédhelyzetek, a beszéd lehetőség, a családi környezet, (élmények, ingergazdagság) az óvodai modell (óvodapedagógus, felnőttek, gyermektársak) együttesen hatnak a gyermek beszédfejlődésére. A beszédaktivitást fokozzák az egyre bővülő társas kapcsolatok, a változatos kommunikációs helyzetek.

A beszédfejlődés optimális színtere a játék, a közös tevékenységek, mert a közös játék oldott légköre a gyerekekben feloldja a beszédgátlást, ezáltal élénk, interaktív, kommunikatív kapcsolatba kerülnek egymással és a felnőttel. A jókedvű játéksituációkban újabb szavakkal, kifejezésekkel, gazdagodik a gyerekek szókincse, fokozódik beszédkedvük, beszédértésük.

Feladataink:

- A választékosan beszélő környezet modelljével és az irodalmi és egyéb élmények által erősítjük a gyermek kommunikációs aktivitását, beszédkedvét.
- Kooperáló és anyanyelvi képességeinek, beszélő magatartásának fejlesztése.
- Kapcsolattartó, beszélgető helyzetek megteremtésével fejlesztjük a verbális és nonverbális kommunikációt.
- A beszédgátlással bíró gyermekeknél egyéni utakat találva ösztönözzük a kommunikációs kedvet.
- Nyelvi játékok alkalmazása.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Feladataink:

- Életszerű körülmények között a gyermekek spontán *és tervezetten* szerzett tapasztalatainak, ismereteinek, rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- *A gyermeki aktivitás fenntartása, kíváncsiságuk kielégítése.*
- Egyéneenként, differenciáltan fejlesszük gyermekek kognitív képességeit:
 - az egyre pontosabb, valóság-hű *érzékelését*, észlelését
 - a figyelem összpontosítására való képességét,
 - a reproductív emlékezetét,
 - a *kreativitását, képzeletét*,
 - a problémamegoldó és kreatív gondolkodását.

- Fejlesszük a gyermekek döntési képességét.

Az értelmi nevelés tartalmát és formáit képező játékokban, tanulásban és munkában meghatározott célok, feladatok és fejlődési eredmények további részletezéssel szerepelnek a játék, a tanulás és a munka fejezetében.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Óvodáskor végére a gyermek gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában életkorának megfelelően ki tudja fejezni.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Óvodáskor végére a gyermek nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem időtartama, terjedelme, könnyebbé válik megosztása és átvitele.
- Érdeklődéssel részt vesz a különböző tevékenységekben.
- Meglévő ismereteit életkorának megfelelően alkalmazza.
- Beindul a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezése.
- Rendelkezik elemi problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Az elemi fogalmi gondolkodás képessége is kialakulóban van, megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, valamint a monotónia tűrés képessége.

4. Az óvodai életünk megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.

Intézményeinkben dolgozó munkatársak magatartását meghatározó etikai normákat, etikai kódexbe foglaltuk. Ebből részlet:

„Az óvodapedagógus egész személyiségevel nevel, követendő pozitív erkölcsi mintául szolgál. Megjelenése ápolt, rendezett. Gondoskodik az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, ahol a gyermekek jól érzik magukat. Szakmai elhivatottsága,

felkészültsége, intelligenciája, munkamorálja példa értékű. Emberi kapcsolatokban nyílt, elfogadó, segítőkész és toleráns. Munkájában folyamatosan törekszik az emberi és szakmai megújulásra, a folyamatos önképzésre.

Az intézményünkben dolgozók elengedhetetlen személyiségjegyei: feltétel nélküli gyermekszeretet, empátia, türelem, lelkiismeretesség, önzetlenség, bizalom, az egyéni sajátosságok, különbözőségek elfogadása, önismeret, önkontroll, felelősségvállalás, hitelesség és következetesség.”

Alapító Okiratunk szerint az intézmény telephelyei az óvodai nevelés alapellátáson kívül, ellátja a sajátos nevelési igényű gyermekeket is az alábbiak szerint:

a.) érzékszervi (hallássérült), értelmi, beszéd fogyatékos, a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd

b.) a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd, vagy autista.

Nevelési feladatainkat logopédus és fejlesztőpedagógus szakemberek segítik.

4.2. Tárgyi feltételek

Óvodáink berendezési tárgyai a gyermekek fejlesztésének eszközei. Az épületekben: a csoportszobák, mosdók, öltözők berendezései igényes környezetet, családi hangulatot biztosítanak. A berendezési tárgyak természetes anyagokból készültek. A színek, a formák harmóniája az esztétikai igény belsővé válását, otthonosság érzését segítik. A berendezések

alakíthatósága a gyermekek kreativitását fejleszti. Az udvaron a rögzített és mobil játszóeszközök segítik a gyermekek mozgásfejlődését, a mozgás gyakorlását. A változatosan kialakított udvarrészeken a szerepjáték lehetőségei is adóttak. Az esztétikus, biztonságos játékeszközök megléte mellett egyre nagyobb hangsúlyt fordítunk a korszerűsítésre. A gyermekeket jól fejlesztő, tartós kivitelű eszközök beszerzését tartjuk elsődlegesnek. Az udvari játékeszközök a gyermekek fejlődéséhez, tevékenységeikhez igazodnak. Lényegesnek tartjuk, hogy minden évszakban biztosítsuk a tevékenységek tárházának választási lehetőségeit.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartalmú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, növekvő időtartalmú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend tervezésében figyelembe vesszük a gyermekek egyéni igényeit, szükségleteit, életkorát, fejlettségét, tekintettel vagyunk a helyi igényekre, lehetőségekre, szokásokra.

Maximálisan szem előtt tartjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését, a szabad levegőn töltött tevékenységek biztosítását. Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság elve, az egyes tevékenységek közötti harmonikus arány jellemzi.

Fő törekvésünk,

- hogy a gyermekek életkorának megfelelő, optimális életritmust alakítsunk ki,
- hogy napirendünk hozzájáruljon a gyermekek egészséges testi és lelki fejlődéséhez, fejlesztéséhez,
- biztosítsa a gyermekek gazdag, megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált változatos tevékenységét, azok megfelelő váltakozását.

Napirendünkben megvannak a rendszeresen, ismétlődően, hozzávetőleg ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, mindennapos mozgás, pihenés) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, szabályozzák tevékenységeit, ritmust adnak a napjának, érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai életünk szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, további alkalmat adva a nevelésre, a gyermekkel való kapcsolat építésére, az önállóság fejlesztésére a gondozást végző többi munkatárssal együttműködve.

A nevelőmunka tervezése

A tervezés célja: A nevelési feladatok teljes körű érvényesítésének, megvalósításának elősegítése.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését az előírt, meghatározott dokumentumok, feljegyzések szolgálják.

4.4. Óvodánk kapcsolatai

4.4.1. Óvoda – család

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azt kiegészítve együttesen szolgálja a gyermek egészséges személyiségfejlődését. Ezért szükséges alapfeltétel a családdal való bizalomra épülő, szoros, nyitott együttműködés. Törekszünk a családi háttér, a kialakult értékrend, a sajátosságok, szokások mélyebb megismerésére, figyelembe vételére annak érdekében, hogy a családi nevelés segítése toleránsabb, egyénre szabott, átgondoltabb lehessen.

Pedagógiai szakértelmen alapuló érző tapintattal egyénenként erősítjük a családok gyermek iránti felelősségét.

Segítjük, hogy a család reálisan ismerje gyermekét, legyen tisztában képességeivel, (esetleges hibáival együtt) minél több alkalmat teremtünk arra, hogy gyermekének örülni tudjon, fogadja el a saját gyermekét olyannak, amilyen, ugyanakkor szakmai tudásunkkal adjuk meg a továbbfejlődés irányát, lehetőségeit, módját.

A kapcsolattartás formái sokszínűek. Lehetővé tesszük a szülőknek, hogy a pedagógiai munkánkról, a változatos gyermeki tevékenységekről, a gyermek közösségi életéről benyomásokat szerezhessen nyílt programok formájában.

Fontos, hogy a szülő a gyermekéről és az óvodában történő eseményekről minden információt megkapjon a hirdetőtáblák, egyéni jelzések, beszélgetések alapján.

A kapcsolattartás fontos eszköze, formája a szülői értekezlet, ahol a szülők megismerkedhetnek óvodánk nevelési feladataival, elvárásaival, eredményeivel, de lehetőséget adunk arra is, hogy a szülők elmondhassák véleményüket, gondjaikat, javaslataikat.

Fogadóórákat is szervezünk a szülő előzetes jelzése alapján, melyek inkább a gyermek fejlődéséről adnak tájékoztatást.

A szülői munkaközösség-vezetőkkel a jó kapcsolat kiépítése, fenntartása, a folyamatos kommunikáció biztosítása, a hatékony együttműködés elősegítését szolgálja.

4.4.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda és az iskola kapcsolatában, tartalmi együttműködésében alapelveként szolgál a kölcsönös nyitottság, bizalom és érdeklődés egymás felé, egymás munkájának megismerésére és megbecsülésére törekvés, az egyes gyermekért érzett felelősség, hiteles szakmai tudás érvényesítése és elvárása.

Az óvodából az iskolába való átmenet megkívánja a két intézmény együttműködését.

A kapcsolattartás célja, hogy a gyermek az óvoda-iskolai átmenetet minél természetesebb módon élje át, érdeklődéssel és örömmel induljon az iskolába.

Az iskolai nevelők számára betekintési lehetőséget adunk szervezett formában az óvoda életvitelébe, nevelési szokásaiba, hagyományaiba.

A kapcsolattartás formái: kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtések, közös rendezvények.

A bölcsődéhez, mint az óvodát megelőző gyermekintézményhez fontos kapcsolatunk fűződik. Az onnan érkező gyermekek már jól kialakított szokásokkal, alkalmazkodó készséggel rendelkeznek, amire az óvodai nevelés jól tud alapozni.

Kapcsolatot tartunk továbbá a Siófok Város Gondozási Központjának Gyermekjóléti Szolgálatával, a Védőnői Szolgálattal, a Kálmán Imre Kulturális Központtal, Duráczy József Pedagógiai Fejlesztő és Módszertani Központtal, Somogy Megyei Duráczy EGYMI Nevelési Tanácsadóival, Somogy Megyei Önkormányzat Tanulási Képességet Vizsgáló és Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságával.

A Kárpát – medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében törekszünk Siófok testvérvárosának óvodájával, a gyergyószentmiklósi Pitypang Óvodával való kapcsolatépítésre, és - lehetőségeink szerint - szakmai kapcsolat fenntartására.

5. Az óvodai életünk tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék komplexen fejleszti az egész személyiséget. Megismerteti őket a világgal, tárgyakkal, eseményekkel, s mindezek a hatások fejlesztik értelmi képességeiket. Tapasztalatokat szereznek, összefüggéseket látnak meg, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, kreativitásuk, fantáziájuk, valamint nyelvi kommunikációs készségük. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt, - a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játéknak különös jelentősége van a társas kapcsolatok, a szociális érzelmek és a közösség alakulásában. A kezdeti magányos játékból fokozatosan alakul ki a közös, melyek által tapasztalatokat szereznek az empátiáról, az együttérzésről. Kialakul a „mi – tudat” s így a játék, már a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszközévé válik. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet nekünk, óvodapedagógusoknak tudatosan kell felhasználnunk és integrálnunk a nevelés folyamatába céljaink eléréséhez.

Óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa a szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játékot.
- Gazdagítsa a játék formáit, és tartalmát.
- Teremtse olyan játékszituációt, amely a továbblépést ösztönzi, tanítsa meg olyan játékokra a gyermekeket, amelyben a kreatív képességeik kibontakozhatnak.
- Legyen állandóan nyitott a gyermekek kommunikációs jeleire, és reagáljon ezekre.
- Élje bele magát a gyermekek lelki állapotába, gondolkodásába, viselkedésébe, a játék során a megfelelő élethelyzetekbe.
- Érdeklődéssel, elismeréssel kísérje a gyermekek ötleteit, kezdeményezését, kapcsolatait.

- Készítsen – ha igénylik a gyermekek – eszközöket, kiegészítő kellékeket.
- A gyermekek egyéni konfliktusait engedje megoldani nekik, csak szükség esetén avatkozzon be. Figyeljen oda a belső indítékokra, amelyek a konfliktust okozták.
- Alkalmazza az együttműködést jelző érintést, simogatást, metakommunikációs jelzést.
- Legyenek a játékhoz kialakítható kuckók, elbújásra, elvonulásra alkalmas helyek.

Gyakorló játék tartalmának fejlődése:

- A gyermek gyakorló játéka bármelyik életszakaszában megjelenő és elfogadott tevékenység, melyet előhívhat új eszköz, élmény, lelki szükséglet.
- Testével, képességeivel, a térrel, a tárgyakkal, az anyagféleségekkel, a körülvevő világgal kapcsolatosan, tájékozódik, képességei fejlődnek.
- A gyakorló játékban kifejezetten hat a játék öngyógyító ereje.

A szerepjáték tartalmának fejlődése:

- Egy-egy pozitív érzelmekkel átélt, megismert szerephez kapcsolódó cselekvés, művelet utánzása (akár egyedül);
- A szerephez kapcsolódó magatartás megformálása, az eszközök és kellékek egyre bővülő felhasználásával (társsal);
- A játékszituációkhoz kapcsolódó szabályok elfogadása és betartása;
- „negatív” szerepek megformálására vállalkozás;
- a kitalált és a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése a csoportos játékba.

A konstruáló-építő játék tartalmának fejlődése:

- A különböző nagyságú, anyagú, színű eszközök, játékok összerakosgatása, összeszerelése egyéni elképzelések szerint;
- Ismerkedés a homokkal;
- Különféle játékszerekből (a homokból is) a témának, helyzetnek, szerepnek megfelelően „tárgyakat” készítenek.

Barkácsolás tartalmának fejlődése:

- ismerkedés az eszközökkel, használatukkal, a különböző technikákkal;

- óvodapedagógusi irányítással apróbb „javítások” elvégzése;
- játékok egyszerű, önálló javítás a (ragasztás, összekötés);
- játék és ajándéktárgyak készítése.
- Ismerkedés a bábokkal, a különféle bábfajták „életre keltési” technikáival;
- hangutánzások gyakorlása;
- önálló bábozások előbb egyedül vagy párban;
- a szerepek elosztása után mese, történet eljátszása;

A szabályjáték tartalmának fejlődése:

- Mozgásos játékokban (fogócska, labdajátékok), népi dalos játékokban a szabály megértése és betartása óvodapedagógus irányítással;
- a manipulatív játékok (dominó, kártya) szabályainak betartása óvodapedagógus irányítással;
- verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelés, mások figyelmeztetése

Fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- Szükségletüknek és életkoruknak megfelelő játékot választanak.
- Bekapcsolódnak és igénylik a közös játékot.
- Vannak önálló, kezdeményező megnyilvánulásaik, egyéni ötleteik, javaslataik, de el tudják fogadni társaikét is.
- Kialakulnak pozitív érzelmeik társaik és a környezetük iránt.
- Képesek szabályjátékok megtanulására, követik a megismert szabályokat.
- Aktívan részt vesznek az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Adott tevékenységeikhez önállóan választanak eszközt, anyagot, helyet.
- Képesek saját élményeik eljátszására.

5.2. Verselés, mesélés

A magyar **gyermekköltészet**, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, **erős** alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A népi eredetű irodalmi műfajoknak (vers, mese) erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.

Az óvodai nevelés páratlan eszköze a mese. A mesével nevelhetünk, mert ez az a beszédmód, amire egy 7 éven aluli kisgyermek tartósan, kényszerítés nélkül tud figyelni. Ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a képzelőerőt, és minden másnál jobban a mesélő felnőttöz kapcsolja az óvodás gyermeket. Mesehallgatáskor a szó segítségével következik be a valóság és a vágyak áthidalása. A mese segíti a gyermek **érzelmi, értelmi**, erkölcsi tulajdonságainak fejlődését: mélyül az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség képessége. Fejleszti az olyan akarati tényezőket, mint az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat. Megalapozza a szokás és normarendszerünket. A mese örömforrás, mert hiányzik belőle a közvetlen oktató szándék.

A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Mesehallgatáskor a szimbólumrendszer, a belső képsor kezelése, azok szavakra átfordítása, teljesen a mesélő kezében van. A mese nem az egyik óvodai foglalkoztatási lehetőség, hanem az egyetlen közlésforma, melynek segítségével a gyermekekkel szót válthatunk arról, ami a legjobban foglalkoztatja őket. „Hol volt, hol nem volt...”- történet, amely épp azt a pszichés sávot érinti meg, ami a kisgyermekben leginkább érzékeny. A mese sokrétű, gazdag, mély értelmű műalkotás.

A gyermek a mesén keresztül megtanulja felismerni az események közti összefüggéseket, értelmezni a történéseket, és átlátni az egyszerű emberi kapcsolatokat.

Szimpatizál a játékkal, és megtanulja felismerni a jó tulajdonságú szereplőket. A mesék morális történetek, erkölcsi tanulságként szolgálnak, hiszen a jók elnyerik jutalmukat, a gonoszok pedig megbűnhődnek.

A mese szórakoztat és nevel egyszerre, a gyermek átéli a veszélyt, az örömet. Tanít életről, segíti önképének alakulását, szókincsének bővítését.

A mese leginkább nem is a történet miatt fontos, hanem érzelmi kapaszkodót jelent, amellyel a kicsi a felnőtt közelségét keresi. A gyermek és a mesélő között szoros érzelmi kapcsolat

alakul ki. A mese az óvodai élet állandóan zajos, nyüzsgő életében a csend szigete. A képzeleti képek, a gondolatok, a szerkezet tagolása együtt lüktet az élő beszéddel, az anyanyelv zenéje. Beszédnevelő, „én”- erősítő és a személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen.

Az óvodában a 3 – 7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi - , a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mindennapos mesélést a gyermekcsoportok óvodapedagógusai a gyermekek életkori sajátosságainak és igényeinek figyelembevételével illesztik bele a napirendbe.

Lehetősége van a gyermekeknek saját vers, vagy mesealkotásra, amit mozgással, vagy ábrázolással kísérhetnek, ez az egyik fontos önkifejezési módjuk.

A **3 - 4 éves korú** gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódik. A többször megismételt állathívogatók, altatók, kiolvasók örömet keltenek bennük, s ezáltal játékosan sajátítják el őket, melyek segítik a közvetlen, és a távolabbi környezet felfedezését is.

A mesemondás megszervezését, hangulatának megteremtését megkönnyíti az állandó mesemondó hely, mely megismertetése és használata az óvodapedagógus tudatos munkája következtében történik.

A kellékek, eszközök használatát előre átgondolt tervezés előzi meg, hiszen az életkori sajátosságokból adódóan a túlmotiváltság a tevékenység megvalósításában hátrányt, nehézséget jelenthet. Később kialakul a vers, a mese szeretete.

Az új verseket úgy választjuk ki, hogy gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához kapcsolódjanak.

5 - 6 - 7 éves korban fontos szerepet tulajdonítunk a társakkal való közös játékhoz felhasználható kiszámolóknak, hintázóknak, labdázóknak, párválasztóknak, felelgetőknek, tréfás mondókáknak. Ezáltal fokozzuk a játék lendületét, örömszínezetét, valamint figyelembe véve az óvodáskorú gyermek mozgásigényét, mozgással együtt tanítjuk meg őket.

Az előző években megismert versek ismétlése mellett 4 - 5 új kiolvasóval, 15 - 20 új verssel gazdagítjuk tudásukat. Ebben a kapcsolatban már elkezdjük a folytatásos mesék mondását, valamint állatmesék, tréfás mesék, népmesék egyszerűbb változatainak elmondását és dramatizálását. Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen énekeljenek, verseljenek,

meséljenek a felnőttek a gyermekeknek. A dramatikus játékok témáját a mese, az irodalmi alkotások adják. Az egyszerű mese megjelenítésekor modellt mintázhatunk egy-egy szereplő megformálásában. A kellékek használata elősegíti a képzeleti képek megjelenítését és a beleélő képességet. A bábozáshoz és a dramatizáláshoz szükséges kellékeket közösen készítjük el.

Tartamát tekintve legyen:

- évszak hangulatát kifejező versek
- ünnepek köszöntését szolgáló versek
- állatokról, növényekről szóló versek
- tündérvilágot megjelenítő mesék, versek
- az emberek életet ábrázoló mesék, versek
- népmesék, népi játékok, mondókák
- magyar írók meséi, versei
- igényes válogatás a világirodalom remekeiből

Feladataink:

- A gyermek anyanyelvi kultúrájának fejlesztése, erősítése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása.
- A gyermek életkorának, egyéni fejlettségének, érdeklődésének megfelelő élmények biztosításával az irodalom iránti érdeklődés felkeltése.
- A vers-mese, bábjáték, dramatizálás, szituációs játék, helyzetjátékok tevékenységein keresztül a valós élet szerepköreinek elsajátíttatása.
- Az egymás iránti érzékeny, toleráns, odafigyelő magatartásformák és erkölcsi tulajdonságok erősítése, a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyainak érzékeltetése.
- A nyelvi képességek: a helyes, tiszta hanglejtés, a megfelelő mondatalkotás, az egyre gazdagabb és árnyaltabb szókincs, az összefüggő, érthető beszéd, a helyes hanglejtés és hangsúlyozás, a társalgási kedv kialakítása, fejlesztése.
- A mesék, versek varázslatos, átváltozásokkal teli meglevenítő, átlelkesítő szemléletmódja által a külvilág megismerésére, felfedezésére ösztönzés.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Érdeklődnek a mesék, versek iránt, igénylik azokat.
- A dramatizálást, bábozást önállóan kezdeményezik, aktívan szervezik, azok eszközeinek, kellékeinek elkészítésében kreatívan részt vesznek.
- Megjegyeznek, önállóan mondanak hosszabb verseket, megjelenik a versek hangsúlyozása.
- Próbálkoznak az önálló mesemondással, képesek meséket, történeteket kreatív módon újraalkotni, kitalálni.
- A folytatásos mesék, történetek szálait összekötik.
- A mesékben elhangzottokról beszélgetnek.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi, akik azon fáradozunk, hogy minden gyermek kezébe kapja a jó zene kulcsát, s vele a rossz elleni talizmánt, azt akarjuk, ne úgy járja végig élete útját mintha sivatagon menne át, hanem virágos kerteken.”
(Kodály Zoltán)

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének - zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A zenei neveléssel a gyermekeket élményhez juttatjuk. Fejlesztjük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotó kedvét. A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését. Munkánk során a zenei nevelés elsősorban az érzelmekre hat, de az értelemre is.

A népdalok éneklésével, a gyermek néptáncokkal és népi játékokkal a hagyományok megismertetését, továbbélését segítjük. A néphagyományokkal és a művészi értékű gyermekdalokkal, a meghallgatott élő zenei szemelvényekkel felébresztjük a gyermekek zenei érdeklődését, alapot adunk a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez. A zenei élménnyel serkentjük a gyermekek zenei alkotó kedvét, miközben fejlesztjük zenei emlékezetüket,

képzeletüket. A zenei nevelés és a rendszeres gyermektánc hatására testtartásuk esztétikus, mozgásuk rendezett lesz.

Az énekes **népi játékok** és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és a zenei kreativitásának alakításában.

3 - 4 éves korban a legjellegzetesebb játék az ölbeli játék. E két személyes felnőtt – gyermekkel - jellegű, illetve az egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok az első játékok.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket, és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudnak halkabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyelik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátzó hangszerek hangszínét. Változatos eszközökkel és motivációkkal keltjük fel a gyermekek érdeklődését az zenehallgatás iránt. A zenehallgatás anyaga különböző jellegű egyszerű népdalok, műdalok, énekes vagy hangszeres előadásban. A mindennapok során a különböző területekhez minél több zenehallgatási élmény nyújtásával a zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására szoktatunk.

Az év során 5 - 7 mondókát, 10 - 14 gyermekdalt és 2 - 3 műdalt ismernek meg a gyermekek. A mondókák hossza 2- 4 motívum a daloké 8 - 12 ütem. A hangterjedelem a tiszta kvint.

4 - 5 éves korban a dalokhoz főleg csoportos jellegű játékformákat kapcsolunk: körjátékot, szerepcserélőt, párválasztót, sorgyarapító játékokat, illetve olyan játékformákat melyek megfelelnek a gyermekek életkorának, az adott csoport fejlettségének.

A gyermekek mind gyakrabban énekelnek önállóan, csoportosan, egyénileg is. Kérdés – felelet játékokat már változatos szövegekkel és ritmus motívumokkal játszanak.

A közösen készített és a már meglévő ritmushangszerekkel fejlesztjük ritmusérzéküket, egyre jobban érzik az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Zenehallgatásuk kibővül más népek dalaival, illetve a világ zeneirodalmából válogatott énekes és hangszeres műzenével. A magasabb - mélyebb, halk - és hangos fogalma megértése, megkülönböztetése egyre finomabb hangkülönbségek, valamint éneklésnél a változó kezdő magasság átvételével valósul meg. A hangterjedelem d - l és sz - m távolság. Ismereteik 4 - 6 mondókával, 12 - 15 játékdallal, 3 - 4 műdallal bővülnek, valamint a mondókák

5 - 6 - 7 éves korban már nem csak új játékdalokkal, de új térformákkal, sor - és ügyességi játékokkal, esztétikus mozgást igénylő párbjátékokkal, szervezést igénylő játékokkal is megismertetjük őket. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége miatt bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogó játékokat is tervezhetünk.

A gyermekek tiszta éneklését az egyre gyakoribb egyéni énekléssel lehetőségével segíthetjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. a halkabb - hangosabb éneklést kapcsoljuk össze a tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással. Ez utóbbi először rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal történik. A ritmus fejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A finomabb hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszéd - és énekhangokban, valamint hangszereken történik. Ütőhangszereket a gyermekek már önállóan is használhatnak, az éneklés kísérésére is. Dalanyagukat 4 -6 új mondókával, 16 - 20 népi gyermekjáték dallal 5 - 6 műdallal bővítjük. A mondókák hossza már 6 - 12 motívum, a daloké 12 - 18 ütem is lehet. A hangterjedelem d - l , sz - m , a hangkészlet az ötfokúság dallamfordulatain mozog.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tehetséggondozás, az egyes gyermekek ének-zenei tehetségének feltérképezése.
- Az életkornak megfelelő, igényes, megfelelő számú zenei anyag kiválasztása.
- Zenei memória fejlesztése.
- Ütemfajták érzékeltetése mozgással, versekkel, testhangszerrel, rajzolással, térbeli ábrázolással.
- Ritmus, dallam és zörejhangszerekkel való ismerkedés, használatának gyakorlása, a hagyományos óvodai hangszerek mellett: kolomp, harang, béka, kereplő, csőhangszer, zenekari ostor, madársíp használata.
- Bensőséges hangulat kialakításának segítése
- Hangképzés fejlesztése (légzéstechnika).
- Ének-zenei nevelés tartalmával a népi hagyományok, a magyar kultúra gyökereinek ápolása.
- Változatos térformák alakítása (kör, csigavonal, ugrások, kartartások, táncos lépések különféle mozgások összekapcsolásával).
- Hanghatások összekapcsolása mozgásokkal.
- Zenehallgatás megválasztásánál arányosan építeni más népek igényes zenei anyagára.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tisztán énekelnek 6 hangterjedelmű dalokat, szép szövegkiejtéssel, azokat elkezdni is tudják.
- Ismert dalokat szöveg nélkül dúdolnak.
- Felismerik az ismert dalokat, dúdolásról, hangszerről.
- Megkülönböztetik és reprodukálják a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat, dallamban, ritmusban, azt térben jellel is érzékeltetik.
- Érzékenyek a természet és környezet hangjaira, azokat felismerik.
- Megismernek néhány hangszert, kísérik velük a csoport énekét.
- Felelgetős játékot két csoportban vagy társakkal énekelnek.
- Az egyenletes lüktetést a ritmustól megkülönböztetik, cselekvéssel kifejezik.
- Tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni, helyes testtartással.
- Tudnak természetes tempóban járni, tempót tartani.
- Térformákat alakítanak (kör, csigavonal, hullámvonal).
- Próbálkoznak dallamrögtönzéssel.
- Játék nélküli dalokhoz, dallamhoz kitalálnak mozgást, játékot.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott zenét.

Gyermektánc:

Mindig öröm a gyermekek számára, ha zenére mozoghat. Minél több alkalma van erre, annál ügyesebb, magabiztosabb, kreatívabb lesz.

Az énekes játékok magukban hordozzák a tánc előkészítő szerepét, hiszen általuk tanulják meg a saját testüket irányítani, eligazodni a térben először egyedül, majd csoportosan, illetve párban. A gyermektánc megjelenhet szabad játék közben és tervszerűen tervezett énekes tevékenységeknél. Az énekes gyermekjátékok segíthetnek leginkább az egyenletes lüktetés, a ritmus érzékeltetésére.

3-4 éves korban:

- térdrugózás
- testsúly áthelyezés kis terpeszben (ringás)
- guggolás körjátékkal

- dobbantás
- forgás egyedül
- guggolás
- ugrálás páros lábon

4-5 éves korban:

- ringás állva és járás közben
- egyenletes térdmozgás (rugózás)
- páros sarokemelgetés
- sarokkoppintás váltott lábbal
- szökellés
- páros forgás páros kézfogással
- páros vonulás kézfogással
- oldalzáró lépés dobbantással
- záró lépés előre, dobbantással

5-7 éves korban:

- oldalzáró lépés egy irányba jobbra és balra
- záró lépés előre-hátra
- kis csárdáslépések
- lépés dobbantással
- páros, keresztezett kézfogással
- forgás párban, különböző összekapaszkodásokkal
- páros forgás szökelléssel

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

A gyermekek iskolakezdésre magabiztosan, esztétikusan, a zene lüktetését érezve és élvezve mozognak, táncolnak.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, *építés, képalakítás, kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésének.* Sokszínű tevékenység, melyhez az eszközök egész nap a gyermekek rendelkezésére állnak. Ez a tevékenység fejleszti a gyermekek forma-, színeképzését, emlékezetét és esztétikai fogékonyságát. *A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.* A teljesítmény eredménye hozzájárul látási, tapintási, mozgási érzékelésének összerendezéséhez. A sikerélmény következtében erősödik önbizalmuk és feladattudatuk. Kezdetben a tevékenykedés a fontos, maga az alkotás a képességek fejlődése során válik a gyermekek örömére. Itt nem a kész mű létrehozása a fontos, hanem maga a tevékenység. Az örömteli cselekvések által megismerkednek a különböző anyagok tulajdonságaival, ábrázolási technikákkal, fejlődik kéz ügyességük, kialakul szem-kéz koordinációjuk. Ezen tevékenység során kialakítható a gyermekekben az eszközök használatának, tisztántartásának szokása és munkaszervező képességük is fejleszthető.

Az ábrázolás, az önmegvalósítás, az önkifejezés eszköze. Ezért minél több (egyéni és közös) mélyreható élményre van szükségük a gyermekeknek, melyek később alkotásra ösztönzik őket. Minél több érzékszervvel ismerik meg a tárgyakat és élőlényeket, annál pontosabb a kialakult belső kép, az alkotás annál jobban hasonlít a világra (képi gondolkodás fejlesztése). Az óvodai környezet, annak díszítettsége a foglalkozásokkal együtt kielezi a vizuális nevelés hatásrendszerét. A csoportszobák berendezését, díszítését ennek szellemében válogatjuk.

A tevékenységek megszervezésénél kitűnő alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei és a környezet eseményei. A világ megismerésénél a szépségre való rácsodálkozás az ízlésnevelésre nagy hatással van. Minden nap rajzolhatnak ceruzával, zsírkrétával, festhetnek, vághatnak, ragaszthatnak, gyurmázhatnak. Új technikák bemutatása 6-8 fős csoportokban ideális.

A 3 - 7 éves korban tervezhető alkotó tevékenységek, azok tartalmának, minőségének fejlesztése:

Az óvodába kerülő 3-4 éveseknek lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcollással, nyomattal.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a plasztikai alakításban. Megismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva, stb. Biztosítva van a mindennapi mintázás gyurmával.

(alkalomszerűen liszt-gyurmával, agyaggal) Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó- és rendszerező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér, forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A **4- 5 éves** gyermekek alkotó tevékenységét bővítjük. Arra törekszünk, hogy jelenjen meg rajzaikban az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése.

A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írót, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. Alakítsanak képet spárgából, fonalból, textiltől, termésekből.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékukhoz kellékeket, valamint ajándékokat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában.

Az **5-6-7 éves** gyermekek alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve a mi feladatunk segíteni a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakítás során a gyerekek közös kompozíciókat alkotnak, folyamatosan gazdagítva újabb technikai megoldásokkal, eszközökkel.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolása is.

A plasztikai munkájukban tükröződhet a közös térbeli többalakos kompozíció, egy- egy mesejelenet, énekes játék stb.

Célunk, hogy az óvoda „legidősebbjeinek” legyen igénye az ajándékkészítés – ünnepekhez kötötten - szüleik, esetleg társaik részére.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, stb.

Technikák, anyagok, eszközök:

- Agyag (formálhatósága, nyomkodása, lapítása, sodrása, mélyítése, nyújtása, gömbölyítése, simítása, karcolása stb.);
- Festés (előre kikevert színekkel felület, csepegtetés, nyomdázás, élmény megelevenítés, batikolás, színkeverési lehetőségek: összefolytatás, keverés külön lapon, pamacsokkal, egymásra festéssel stb.);
- Nyomatok (festékkel-tintával: papírdúc, fa, levél, parafa, textil, krumplics, ujj-kéz felhasználásával képek készítése stb.);
- Színes ceruza (különböző hegy vastagságú és puhaságú ceruzák nyomainak létrehozása);
- Zsírkréta (technikai variációk, zsírosságtól függően a kép színerőségének változatos kialakítását végezheti)
- Vágás (papír, textil, fonal, préselt falevél stb.);
- Tépés, gyürködés (krepp-papír, különböző vastagságú papírlapok, alufólia stb.);
- Ragasztás (stift, kenőfejes-folyékony, folyékony tubusos, tálba nyomott pálcikával felvihető stb.);
- Gipszöntés (negatív forma létrehozása gyurmán, szilárdulási folyamat, festhetőség megtapasztalása);
- Hajtogatás (egyszerűbb figurák elkészítésének megtanítása, bonyolultabb formák együttes létrehozása);
- Viaszkarc (technika kombinációs lehetőség);
- Bábkészítés és eszközök készítése a játékhoz;
- Kollázs, montázs (papír, fonal, textil, bőr, falevelek, ágak, kagyló, termés, homok, kavicsok stb.);
- Barkácsolás (ár, kés, csavarhúzó, szeg, kalapács használatának elsajátítása stb.);
- Gyöngyfűzés;
- Varrás (papír, textil, bőr);
- Krétával rajzolás az aszfalton, táblán;

- Hó (építés, szobrászat, bottal rajzolás);
- Építés, konstruálás a csoportban lévő anyagokból, építőelemekből;
- Só-liszt gyurma (formálhatósága, állagának megváltoztatása, szilárdulási folyamat, színezhetőség és festhetőség megtapasztalása);

Óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítson sokféle eszközt a gyermekek számára, amellyel elképzeléseiket kivitelezhetik.
- Nyújtson minél több (egyéni és közös) mélyreható élményt, melyek később alkotásra ösztönzik a gyermekeket.
- Ismertesse meg a gyermekeket minél többféle technikai eljárással.
- Egyéni képességek kibontakoztatását segítse.
- Ösztönözzön a kollektív kép- és makett készítésére is.
- Esztétikus ízlésével segítse a gyermekek szemléletmódját.
- Az elképzelés és az emlékezet utáni ábrázolásnál egyéni képességek kibontakozását segítse. Ezen tevékenységeket jó munkahangulat jellemezze.
- A rajzolás, a festés, a mintázás, a kézimunka eszközei legyenek a gyerekek számára elérhető helyen egész nap. Folyamatosan biztosítani kell a tevékenységekhez az eszközöket és a helyet.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Nyitott és érzékeny környezete esztétikai értékei iránt.
- Többféle – akár vegyes - technikával is ki tudja fejezni önmagát. Alkotásaiban az ábrázolás eszközeivel, egyéni módon képes megjeleníteni gondolatait, ismereteit, élményeit, a mesehatásokat és elképzeléseit. Az elkészült munkáról beszélget, ítéletet alkot, elfogadja mások véleményét.
- A gyermekek tudnak örülni nem csak az egyéni, hanem a közös alkotásoknak is.
- Örömet leli az ábrázolásban, alkotásban.
- Szívesen szerez örömet másoknak alkotásaival.
- Emberábrázolásban megjelennek részformák, egyszerű mozgások.
- Koordinált szem- és kézmozgással rendelkeznek.

5.5. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A torna, a mozgásos játékok az óvodáskor egész időszakában, a 3-7 éves gyermekek fejlődésében jelentős szerepet töltek be. Fejleszti a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről. A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Az óvodáskorú gyermek mozgásszükséglete igen nagy. Általános tapasztalatunk, hogy a gyermekek keveset mozognak. A gyermekek mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus és összerendezett mozgásfejlesztése különösen lényeges feladatunk az óvodában. A következetes, rendszeres mozgás segítségével lehet a gátlásokat feloldva, a mozgáskoordinációt, a testi képességet - erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés- fejleszteni. Ezáltal fejlődik a gyermekek érzelmi, akarati, értelmi képességei és készségei. A fejlesztő gyakorlatok komplex hatása abban van, hogy mindig a fizikai képességek, az ideg – izom és pszichikai tényezők komplex egységében egyesül. Mozgással fejleszthetők olyan pszichés részfunkciók, amelyek alapját képezik később az írás – olvasás elsajátításának.

A mozgásfejlesztés fő feladatai:

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása. (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás)
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába
- Az egészséges testi fejlesztés, ami magába foglalja a következő feladatokat:
 - A testi képességek teherbíró, ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése
 - Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a ritmusérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása
 - A térbeli, időbeli tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés fejlesztése
 - A személyiség akarati tényezőinek alkalmazkodó képességeinek fejlesztése
 - A mozgáskultúra, a mozgáskoordináció fejlesztése, különösen a népi mozgásos és

egyéb játékok által

- Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása
- Az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása
- Egészségóvás megelőzéssel

A mozgás keretén belül az alábbi képességeket fejlesztjük:

1. Kondicionáló képességek:

- erő,
- ügyesség
- állóképesség,
- gyorsaság.

2. Koordinációs képességek:

- téri tájékozódási képesség,
- mozgásérzékelés,
- reakcióképesség,
- egyensúlyozási képesség,
- ritmusképesség.

3. Mozgékonyosság, hajlékonyosság.

- közepes vagy élénk tempójú nyújtó hatású gyakorlatok.

Kiemelt mozgásfejlesztés két területen valósul meg:

- *a szabad játékban*

- *szervezett testnevelés foglalkozásokon*

A **3-4 évesek** testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza, a nagymozgások fejlesztése a kiemelt feladatunk. Pl.: különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével, stb. Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermekeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. A testnevelési foglalkozásokon, a legtermészetesebb módon ismerkedhet testrészeivel és azok funkcióival.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot kell tervezni, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be. Pl. futás, jelre

sorakozás az óvodapedagógus előtt (az óvodapedagógus a helyzetét mindig változtatja) szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban. Elhelyezkedés különböző szereken, formákban. Előtérbe kerül még az egyensúlyérzék fejlesztése, pl: különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzetváltozások, futás közbeni megállások. Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl. babzsák feldobása, elkapása, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás.

A 6-7 éves gyermekeknél az észlelés fejlesztése a legcéltobb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezhetünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetők. Pl. labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is.

Kiemelt feladat a finommotorika fejlesztése. Ez nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétel. Kötött mozgásos tevékenységek során ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal lehet fejleszteni. Nagyon jól használhatók erre a célra a különböző méretű labdák, botok, szalagok.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Elsajátítják a természetes mozgások elemeit.
- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásban, cselekvőképességük gyors.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk összerendezett, kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Képesek sor-és köralkotásokra.
- A szabályokat betartják, követik a különböző verseny és ügyességi játékoknál.
- Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat pontosan, esztétikusan végzik.
- Szeretnek futni, állórajtból kiindulva képesek 50-100 métert futni.
- Tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- Készség szinten használják a kézi szereket.
- Egyensúlyoznak egy lábon, különböző szereken emelt magasságban két lábon.
- Tudnak fél- és páros lábon szökdelni.

- Mozgás közben tudnak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeten értjük mindazt, ami körülvesz bennünket, aminek mi is alkotó elemei vagyunk, amiben az életterünk van, ahonnan életfeltételünket biztosítjuk. Az ember a természet része és így különleges kapcsolatban van önmagával és a környezetével.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – és társadalmi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. Ezek a tapasztalatok segítik őket az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz. Fejleszti megfigyelő képességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket, környezethez kapcsolódó pozitív viszonyunkat. Pozitív szokásokon keresztül környezetorientált magatartás kialakulására törekszünk.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, **a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi** kultúra értékeit, megtanulja **ezek szeretetét, védelmét.**

A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékelik a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat az élet ritmikusságát. Fontosnak tartjuk tapasztalatok gyűjtését a víz, a levegő és a talaj tulajdonságairól, megóvásáról, ezzel is elősegítve a környezettudatos magatartás alakulását.

3 - 4 éves korban a gyermekek ismerkednek az óvodával, annak közvetlen környezetével, a velük foglalkozó felnőttekkel. Megismertetjük testükkel, elnevezésükkel, a végtagok és az érzékszervek funkcióival, ápolásával.

A séták során gyakoroltatjuk a gyalogos közlekedést, megfigyeltetjük a járműveket.

Figyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Segítségünkkel madáreleséget készítenek.

Tapasztalatokat szereznek az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.

Gyűjtenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Megismerkednek több gyümölcssel, virággal, zöldséggel, állattal, ezek formáival, tulajdonságaival. A gyermekekben alakuljon ki a vízhez való pozitív viszony. Tapasztalják meg a víz tulajdonságait, megjelenési formáit. A gyermekekkel fedezzük fel a levegő jelenlétét, szükségességét, tulajdonságainak egy részét. Tapasztalják meg a homokozás során a talaj állagát. Tudják megnevezni környezetük tárgyainak színeit.

Ismerik az óvoda utcáját, a boltokat, a közelben található intézményeket. Beszélgetünk a környezetünkben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről.

A 4 - 5 éves korú gyermekek élményszerző és tapasztalatszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, a gyűjtő munkák gazdagítására, differenciálására. Bővítjük a gyermekek ismereteit a családról, a testápolásról, az orvos gyógyító munkájának fontosságáról, a gyalogos közlekedés szabályairól.

Megfigyeljük az évszakokat, a természet változásait, jelenségeit, az időjárást. Gyönyörködnek az évszakok növényeiben, hajtunk virágot, ágot, vetünk magot. Figyelemmel kísérjük a benti és kinti hőmérsékletet, a víz, a napfény hatását és a növények fejlődése közötti összefüggéseket. Terméseket gyűjtenek, és azokat hasznosítjuk. A kertben folyó munkákat megfigyeltetjük, és részt is vesznek benne. Tapasztalják meg a víz felhasználási területeit, fellelhetőségét. Szerezzenek ismereteket a levegő szükségességéről. Ismerkedjenek meg a talaj- nedvesség megtartásával.

Gyümölcsök zöldségfélék növekedésének folyamatát megfigyelik. Újabb színeket ismernek fel. Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat megismerik, gyűjtenek madáreleséget, madáretetőt készítenek közösen, beszélgetünk a vadonélő állatok védelméről.

Az 5 -7 éves gyermekek már az óvoda tágabb környezetével is megismerkednek, ellátogatnak középületekbe: múzeum, színház, kiállító terem, építkezés, iskola, vasútállomás.

Megfigyelik az évszakok szépségeit, a színek árnyalatait, a környezeti szennyeződések, a növények fejlődésének feltételeit. A környezetükben található növényekről, virágokról, zöldségfélékről magvakat gyűjtenek, csíráztatnak, ültetnek. Ismerkednek a gyógyfűvekkel, a mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. Megfigyelik a költöző madarak szokásait. Etetik a madarakat és a leggyakoribb „vendégeket” felismerve megnevezik. A természetünkhöz kapcsolódó jeles napok: az Állatok Világnapját - október 4., a Víz Világnapját - március 22., a Föld napját - április 22., Madarak-fák Világnapja – május 10.-én

megtartjuk óvodánkban, ehhez kapcsolódó játékokat, vetélkedőket tartunk életkoruknak megfelelően.

A gyermekek megismerkednek környezeti értékeink megóvásával, a szelektív hulladékgyűjtés környezetvédelmi fontosságával, az újrahasznosítással.

A **matematikai nevelés** önálló tevékenységként nem, csak komplexen jelenik meg az óvodai nevelésünkben.

4 - 5 éves korban a gyermekek fölismerik a tárgyak közötti különbségeket, tulajdonságaikat felismerik, megnevezik. Szét tudnak válogatni, sorba tudnak rendezni tárgyakat meghatározott tulajdonság szerint. Irányított összehasonlításokat végeznek, szavakban is képesek ítéleteket alkotni. Halmazokat, mennyiségeket képesek összehasonlítani, becsléseket, párosításokat végeznek. 6-10-es számkörben képesek megszámlálni tárgyakat, élő és élettelen dolgokat. Tájékozódnak térben, síkban, névutókat használják.

5 - 7 éves gyermekek tárgyak, személyek, dolgok tulajdonságait felismerik, megnevezik, összehasonlítják őket tulajdonságaik szerint. Halmazokat képeznek, szétválogatnak (osztályoznak) meghatározott tulajdonság szerint. Irányított összehasonlításokat-, szavakban történő összehasonlításokat végeznek, ítéleteket alkotnak. Mennyiségeket összemérnek, becsléseket végeznek. Halmazokat bontanak, számlálnak (több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak ismerete). Méréseket végeznek különböző egységekkel, tömeget, űrtartalmat mérnek. Síkbeli alkotásokat készítenek szabadon, mozaiklapokból, építenek szabadon különféle formákból. Tájékozódnak térben, síkban, nyitott zárt vonalak között, előttem, mögöttem, mellettem, rajtam kifejezéseket tudják, használják.

Feladataink:

- A gyermek spontán érdeklődésére, a felfedezés örömeire építve szűkebb és tágabb környezetünk bemutatása.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszközök biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek segítése.

- A figyelem ráirányítása a természet védelmének fontosságára.
- A gyermek környezettudatos magatartásának alapozása, alakítása.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, összefüggéseinek megvártatása.
- A világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli viszonyainak felfedeztetése, az elemi okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása.
- A gyermek logikus gondolkodásának megalapozása, aktivitásának, ítéloképességének fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei óvodás kor végére:

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei nevét.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, napok nevét, sorrendjét, felismeri a napszakokat.
- Megnevezi saját testrészeit, érzékszerveit.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri az udvarias viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához, szükségesek.
- Megfelelően használja a megismert kifejezéseket, fogalmakat.
- Összehasonlít mennyiségeket (több - kevesebb - ugyanannyi, hosszabb - rövidebb - ugyanolyan hosszú, magasabb - alacsonyabb, szélesebb - keskenyebb).
- Megfelelően használja a megismert matematikai fogalmakat.
- Tud 10-es számkörben biztosan számolni.
- Megnevezi a térbeli állások, helyzetek irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Aktivitást érez a problémahelyzetek megoldására, kitartóan gondolkodik.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka az óvodában játékos jellegű. A játék és a munka közötti különbséget az jelenti, hogy a munkának mindig konkrét célja van és többnyire külső irányítással folyik. A munka az óvodában a gyermek önként vállalt tevékenysége. A játékidőben, élethelyzetekben bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is. A munka olyan fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség, szabálytudat, céltudatosság, önállóság, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képesség fejlődésére. A gyermekek mindennapi munkálkodásuk közben ismerkednek környezetükkel, a felnőttek tevékenységeivel. Az őket körül vevő tárgyi világról egyre pontosabb információk birtokába jutnak. Nem csak megtanulják a munkaeszközök célszerű használatát, hanem használatuk közben megismerik az őket körül vevő szűkebb és tágabb környezetüket, megtanulnak eligazodni környezetük térbeli viszonyai között, mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szereznek a világról. Mindeközben természetes módon alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolata, közösségi élete. Eközben alakítjuk belső fegyelmiüket, kötelezettség vállalásuk teljesítését. Megtapasztalják, hogy a munka rendszeres, ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni. A munka során fejlődik a gyermekek önértékelési képessége és társas kapcsolata.

A munka alapvető feltételei irányításának alapelvei:

- megfelelő munkaeszközök, azok rendben tartása
- elegendő idő, a munka elvégzésére
- megfelelő hely, ahol a feladat kényelmesen, másokat nem akadályozva elvégezhető;
- a munkaeszközöket hozzáférhető helyen tartjuk
- elegendő munkalehetőség (amit a gyermek el tud végezni, azt mind ő végezze)
- megfelelő légkör- nyugodt, békés hangulatban a gyermekek önállóan tevékenykedjenek, de legyen lehetőségük bármikor segítséget kérni a felnőttől.
- Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, a gyermekek fejlettségétől függően, differenciáltan alakítjuk a követelményeket, munkamennyiséget fokról fokra növeljük

- Értékeljük a gyermekek munkáját, önmagához, korához, képességeihez mérten
- A munkafeladatokkal történő megbízás mindig sugallja a gyermek számára, hogy képesnek tartjuk a feladat elvégzésére
- A különböző munkafajták előkészítésében és végzésében a dajkák is aktívan részt vesznek, az óvónővel megbeszéltek szerint
- A munkára nevelésnél számítunk a család együttműködésére

Munkafajták:

- önkiszolgálással kapcsolatos teendők
- naposi munka
- alkalomszerű megbízások végzésére
- a környezet-, növény-, és állatgondozására nyílik lehetőség.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Törekednek az önállóságra, önként is vállalnak feladatokat.
- Képesek az eszközök megóvására, és saját testi épségük megőrzésére.
- Felismerik saját képességeik határát.
- A szerszámokat, munkaeszközöket tudják használni, ismerik azok tárolási helyét.
- Rendszeresen végeznek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő munkajellegű feladatokat, vannak rendszeresen visszatérő tevékenységeik.
- Kialakulnak bennük azok a magatartásformák, melyek nélkülözhetetlenek munkavégzéshez.
- Felismerik a segítségadás lehetőségeit.
- Igényük van a felfedezett kisebb hibák kijavítására, a környezet értékeinek óvására, a környezettükben élő növények gondozására.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján **tanulnak**. A tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A tanulási képességek a játékon keresztül fejlődnek a legjobban. Ezért az óvodai tanulás fontos színtere a játék. A gyermek játszik, játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, fejlődik értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása.

Az óvodai tanulás szélesebb értelmű, nem csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A gyermeknek lehetősége van arra, hogy az óvodai élete folyamán valamennyi pillanatban erőltetés nélkül spontán módon tanuljon, ismereteket, tapasztalatokat szerezzen, kétségeire, kérdéseire választ kapjon, ezek által újabb ismeretekhez jusson. Minden tevékenységformában lehetőséget adunk a gyermeknek a több érzékszervet igénybevevő tapasztalásra, a sokoldalú cselekedtetésre, megfigyelésre.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A közvetlen és távoli környezet folyamatos megfigyelése, megismerése az érzékelés, a többoldalú tapasztalatszerzés fontos része a gyermek tanulási folyamatának.

A gyakorlatban igyekszünk minden ismeretet, tapasztalatszerzési szituációt több oldalról megközelíteni, úgy hogy az ismeretszerzést velük együtt éljük át.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

A tanulási folyamattal kapcsolatos feladataink:

- Az érdeklődés, a kíváncsiság, a figyelem felkeltése, cselekvő aktivitásának ébren tartása.
- A tudás és tanulás iránti vágy felébresztése.

- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú kielégítése.
- A megismerési képességek fejlesztése.
- Lehetőségek biztosítása a tapasztalatszerzésre, a valósághű észlelésre, a felfedezésre, kutatásra, a gondolkodás örömeinek átélésére.
- Tanulást támogató környezet megteremtése.
- A problémamegoldó, kreatív gondolkodás és a kreativitás képességének fejlesztése.
- A gyermek tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, célirányos bővítése.
- A gyermek kognitív képességeinek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, szemléletes gondolkodás).
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.
- Az akarat tulajdonságok (önállóság, figyelem, kitartás, pontosság, feladattartás, feladattudat) fejlesztése.
- A tanulás irányítása során egyénre szabott pozitív megerősítés.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek tervszerű, tudatos fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- *pontos, differenciált vizuális észlelés* (alak, forma, méret, szín, Gestaltlátás, térbeli helyzet helyes megítélése, vizuális információk sorba rendezése)
- *pontos, differenciált auditív észlelés* (adott hangok megkülönböztetése, kiemelése, helyes egymásutánosságának megítélése, hangcsoportok egységbe foglalása)
- *összerendezett koordinált mozgás* (szem-kéz koordináció)
- *a látott és hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása* (keresztcsatornák együttműködése)
- *rövid idejű vizuális és verbális memória*
- *szándékos figyelem, kb. 10-15 perc figyelem-koncentráció képessége.*

6. Integráció

Elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból, így különösen a gyermek vagy hozzátartozói bőrszíne neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, nemzetiségi, etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt. Társadalmi beilleszkedését segítjük a kiemelkedő tehetségestől a gyenge adottságúig, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeire.

Természetesnek vesszük és értékékként kezeljük a különböző, sokszínű kulturális hátteret, gondolkodásmódot, másságot.

Célunk

A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.

Feladatunk

- inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

6.1 Részképesség-zavarok

Minden gyermek más, alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához. Különbözőségük miatt hasonlóan társaikhoz az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztést tekintjük feladatunknak.

A részképesség-zavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, írás, matematika elsajátítását, ezért az óvodai foglalkozásokat preventív vagy korrekciós céllal szervezzük.

Felfogásunk szerint:

- minden kisgyerek fejleszhető
- a meglévő képességekből indulunk ki

- a megkésett, vagy zavart szenvedett képességek fejlődését támogatjuk, megsegítjük.

Célunk

A gyermek állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Feladatunk

- a gyermekek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett képességek fejlődésének támogatása, az önállóságuk fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.
- Kiemelt feladatnak tekintjük, az egyenetlen fejlődési ütemből adódó eltérő képességű gyermekek preventív és felzárkóztató differenciált fejlesztését, a potenciális tanulási zavarok megelőzését. Fejlesztő munkánk gyermek fejlődési üteméhez, genetikai adottságaihoz és életkori sajátosságaihoz igazodó támasznyújtásra irányul.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel, aktívan vesz részt a játékos foglalkozáson
- az érintett gyermekek részképességei pozitív irányban fejlődnek
- a fejlesztés hatására kompenzálódik a részképesség-zavar.

6.2 Sajátos nevelési igényű gyermek

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd (Nkt. 4.§ (25)).

A feltételek megteremtését követően abban az esetben nyer felvételt, ha az óvodai nevelésen belül, a többi gyermekkel együtt, integrált nevelési keretek között fejleszthető. Az integráció elve, hogy egy csoportba ne kerüljön azonos típusú sérüléssel rendelkező gyermekből egynél több, hiszen felerősítik egymást. Erről elsősorban az óvoda vezetője, a tagóvoda-vezető, a gyermek leendő óvodapedagógusa közösen dönt, melynél

figyelembe veszik a csoport jellegét, a sérültség fokát és az adott csoport összetételét. A gyermek érdekében az integráció csak szakfejlesztéssel együtt biztosítható óvodáinkban. Elengedhetetlen az együttműködés a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel, természetesen elsősorban a szülőkkel.

A gyermekcsoportot a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására fel kell készíteni, nem túl hangsúlyozva a másságát. Minden apró siker elismerése további pozitív változásra motiválja a gyereket. Az óvodapedagógusnak úgy kell segítenie a gyermek beilleszkedését a csoportba, hogy ne csorbítsa önállóságát, ugyanakkor a többi gyermeket a segítőkészségre nevelje.

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése
- az egyes területek a fogyatékoságnak megfelelő hangsúlyozása a fejlesztésben
- törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek
- a gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése, speciális szakember bevonásával
- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása
- a verbális és nonverbális kommunikáció és a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése
- változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben
- az önálló tevékenységhez szükséges differenciált segítségadás
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemeinek beépítése az óvodai nevelőmunkába (gyógy pedagógus segítségével)
- az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése elsősorban a gyógy pedagógia területén

- a gyermekek speciális fejlesztése team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával.
- A gyermekek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és /vagy késve jelentkezett képességek fejlődésének támogatása, az önállóságuk fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

6.2.1 Sérülés specifikus feladatok szakfejlesztéssel

6.2.1.1 Magatartászavaros gyermek

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek nevelésének prioritásai: az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, a kudarcűrő képesség növelése, önállóságra nevelés.

- valamennyi tevékenységben mindig olyan feladattal kell megbízni a gyermeket, amelyet eredménnyel tud elvégezni, figyelemmel kell kísérni a tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét
- különösen fontos, hogy a szabályokat előre és közösen hozza létre a felnőtt és a gyerek, részese legyen a vele kapcsolatos döntéseknek, hiszen a szabályszegésnek következményei vannak (figyelemmegvonás, esetleg büntetés). Tisztában kell lenni (megismerésen alapulva) mi várható el tőle, a gyermek képességeinek megfelelően követeljen az óvodapedagógus
- a magatartászavaros gyermek feladattudata, ismeretszerzési motivációja gyenge, csak a spontán tevékenységből kiinduló fejlesztéssel, a tevékenységbe bekapcsolódva tud a pedagógus változásokat kezdeményezni.

6.2.1.2 Mozgásban akadályozott gyermek

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon a számára elérhető tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása,
- az óvodában biztosítanunk kell - a gyermek állapotának megfelelően
 - az akadálymentes közlekedést
 - a megfelelő mozgást és az ehhez szükséges eszközöket
 - az elsajátított mozgásminták rögzítése, alkalmaztatása a napirend egészét átszövi.

6.2.1.3 Látássérült gyermek

- a közös játékban való részvétel segítése, a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulása és gyakorlása
- az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénét, különösen a szem és a kéz tisztán tartása
- a környezet vizuális megismertetése:
 - látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
 - a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
 - térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
 - a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
 - a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

6.2.1.4 Hallássérült gyermek

- a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- az aktív nyelvhasználat építése.

Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést.

6.2.1.5 Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- a cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés
 - az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
 - a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikációfejlesztése
 - a beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókinccs bővítése
 - az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
 - az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése

- a rendszeresség, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasítás, a sokszori ismétlés alkalmazása.

6.2.1.6. Akadályozott beszédfejlődésű gyermek

- az anyanyelvi nevelés
- a mozgás fejlesztése
- a kommunikáció
- a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése
- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.).

6.2.1.7. Autista gyermek

- kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia
- a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása
- az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember jelenléte szükséges.
- PECS kártyákat, napirend és folyamatábrákat használunk, segítve az autista gyermekek kommunikációjának fejlődését.

6.2.2 Az integrált óvodai nevelés előnyei

A sajátos nevelési igényű gyerekek számára

- az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait
- a gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk
- fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása
- a közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük
- megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyanarra, mint társaik
- a többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai

- a közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat
- a másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg
- kedvező a gyerekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyerek számára

- a sajátos nevelési igényű gyerekekkel együtt nevelt gyerekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket
- megismerik a másságot, tapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi
- megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit
- érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- képességeik önmagukhoz viszonyítottan fejlődtek
- az adottságukhoz viszonyított legmagasabb önállóságra, együttműködésre képesek
- akaraterejük, önállóságra törekvésük fejlődött
- egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott
- kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött
- képesek a közösségbe való beilleszkedésre
- a fejlettebb területeken képességeik továbbfejlődtek
- hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerték
- a közösségben minden gyerek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során.

6.3 Nemzeti, etnikai kisebbségi feladatok

Célunk

A nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek kisebbségi önazonosságának megőrzésének, ápolásának, erősítésének, átörökítésének elősegítése.

Feladatok a roma kisebbséghez tartozó gyerekek nevelésében:

- a jellegzetes hagyományok, szokások felkutatása, ápolása, a kisebbségi identitástudat kialakítása, fejlesztése
- az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, a táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemlélet megalapozása
- egyéni élmények átélésével az érzelmi élet gazdagítása, a kezdeti gátlások feloldása,
- az óvodai tevékenységformák tartalmában a kisebbség irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeinek felhasználása
- az értelmi képességek területén mutatkozó esetleges eltérések kiegyenlítése, az iskolai élethez szükséges személyiségjegyek és részképességek fejlesztése
- az esetleges veszélyeztetettség miatt kiemelt feladat az együttműködés szorgalmazása a szűkebb és tágabb környezettel (család, kisebbségi önkormányzatok, iskolák, egészségügyi intézmények, Gyermekjóléti Központ, Gyámhivatal).

A gyermekek sajátos kultúrájából és családi életviteléből adódó másságra tekintettel a személyiség fejlesztése differenciált módszerekkel vezet eredményhez. A tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyermek számára biztosítjuk. Ugyanakkor esélyeik javítása érdekében sajátos szükségleteik kielégítésére törekszünk (pl. a magyar nyelvi nevelés fontossága).

Fontosnak tartjuk a korai prevenciót az egészséges életmód, az érzelmi, az értelmi nevelés, a szocializáció területén, együttműködve a családi és társadalmi környezettel a hátrányok csökkentése érdekében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- rendszeresen járnak óvodába
- önazonosságukat megőrzik, kisebbségi kultúrájuk értékeire büszkék
- ismerik, gyakorolják az egészséges életmód szokásait
- betartják a közösségi szabályokat, akarati személyiségjegyeik életkoruknak és adottságaiknak megfelelően fejlett.

6.4 Multikulturális (interkulturális) nevelés

A más országból bevándorló, vagy itt tartózkodó családok gyermekei óvodai nevelésének alapelveiben az integrált nevelés szemléletét, céljait és feladatait érvényesítjük.

Célunk

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei részére az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása, társadalmi integrációjuk elősegítése.

Feladatok

- felkészülés a gyermek fogadására
- a magyar nyelv elsajátíttatása
- hazánk értékeihez való pozitív kötődés kialakítása
- nyitott és megértő viselkedés tanúsítása a más anyanyelvűek és kultúrák iránt
- folyamatos kapcsolat tartása a családdal.

Tiszteletben tartjuk saját nyelvüket, ugyanakkor a gyermekekkel való közös játék és az óvoda más tevékenységformái közben elsajátítják a magyar nyelvet. A felnőttek beszédmintája és a differenciálás, az egyéni képességek fejlesztése ezen a területen is hangsúlyos. Az együttes tevékenységek során arra törekszünk, hogy oldott, feszültségmentes környezetben növeljük a gyermekek beszédbátorságát, nyelvi és nonverbális kifejezőképességüket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermek szívesen jár óvodába

- a magyar nyelvet megérti és tőmondatokat képes magyarul kimondani
- saját gyökereit, kultúráját megtartva ismeri, és érzelmileg kötődik hazánk értékeihez
- szívesen játszik társaival, és a többségi csoporttársak is keresik a társaságát
- a gyermekek pozitív érzelmekkel, természetesnek élik meg más népek kultúráját.

6.5 Tehetséggondozás

Célunk

A gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése, képességeik kibontakoztatása.

Feladatok

- a tehetség (valamely kiemelkedő adottság, képesség) legkorábbi felismerése
- az egyéni aktuális fejlettséghez igazított fejlesztés biztosítása, speciális szükségletek kielégítése
- tevékenységek szervezése a gyermekek saját aktivitására támaszkodóan
- az intellektus, a kreatív önkifejezést támogatása, a szocializáció, az önismeret elősegítése
- a fejlesztéshez szükséges speciális eszközrendszer biztosítása
- a szülő segítése gyermeke nevelésében.

Szemléletünk szerint minden gyermekben van valami jó, értékes, fel lehet fedezni olyan képességeket, amelyeket a lehető legjobban tudunk fejleszteni. Kiemelkedően tehetségesnek azt a gyermeket tekintjük, aki egy adott területen sokkal többet képes teljesíteni az életkorának megfelelő átlagnál, aki viszonylag kevés segítséggel nagyon gyorsan tud előrehaladni, fejlődni az adott területen. A tehetség a legritkább esetben tud önmagától utat törni, fejlődni, ehhez az kell, hogy a szülő, a pedagógus felismerje ezt, megadja a gyorsabb haladáshoz, az intenzívebb fejlődéshez szükséges többletsegítséget. Az öt év alatti gyerekekre két okból érdemes külön odafigyelni: az egyik ok a tehetséges kisgyerek sajátos korai személyiségfejlődése, a másik a konkrét képességek és az azokkal szükségszerűen együtt járó igények jellege. Ekkor tehetséggondozás címen főleg nem „fejlesztésre”, hanem egyszerűen csak megfelelő környezetre és érzelmi biztonságra van szükségük.

A tehetség három legfontosabb összetevője: képességek, kreativitás, motiváció. Érzelmi biztonságban, inger gazdag környezetben a szabad játék és a korai tanulás feltételeit biztosítjuk. Az érdeklődésüknek megfelelő speciális területeken való elmélyüléshez biztosítjuk a feltételeket. A családdal együttműködve különös gondot fordítunk arra, hogy

szocializációjukat segítsük, hiszen a társak, a környezet elismerése elősegítik a tehetség kibontakozását.

A tehetséggondozás feltételeinek biztosítása:

- ábrázolás-kézimunka művészi tevékenységek gyakorlásához biztosítjuk az egyéni képességeinek megfelelő változatos eszközöket és technikákat, teret engedünk a kreativitásuknak
- zenei tevékenységekhez: többféle hangszert biztosítunk, nagyobb hangterjedelmű dalokat tanítunk, teret engedünk a zenei sokoldalúságának
- megfigyeléseikhez, kísérletezéseikhez, érdeklődési körükhöz kapcsolódó változatos eszközöket biztosítunk
- (földgömb, könyvek, CD-k... stb.)
- logikájuk, gondolkodásuk, képességeik fejlesztéséhez változatos fejlesztőjátékokat alkalmazunk
- dramatikus és szerepjátékhoz, bábozáshoz, különböző kellékek, technikai elemek biztosítása
- időt szánunk a pedagógiai felkészülésre, továbbfejlődésünkre a tehetséges gyermek igényeinek megfelelően

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- kiemelkedő képessége fejlődik
- önismerete pozitív
- társai elismerik
- társas kapcsolataiban kiegyensúlyozott.

7. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei

„A múlt tisztelete az a vallás, mely az új nemzedék köteléke.

Ne veszítsünk el a múltból, mert csakis a múlttal alkothatjuk a jövőt.”

Anatole France

Változó világunkban igyekeztünk azokat a hagyományokat óvodai életünkbe beépíteni, melyek minden korban általános érvényű értékeket tükröznek. Hagyományainkkal, ünnepeinkkel erősíteni próbáljuk az emberi kapcsolatokat, örömteli együttléteket teremtünk, kiemelkedve a hétköznapiok egyhangúságából. Lehetőséget teremtve olyan viselkedésmód elsajátítására, melyeknek a közösség tagjai alávetik magukat, amely megfelel az élő kulturális hagyományoknak. Az ünnepnapokat éppen úgy, mint a hétköznapiakat a közösségi életforma jellemzi. Az ünnepek, a szokások keretet adnak a munkánknak. Az a nevelési folyamat, amelyben eszközként használják fel a hagyományokat, népszokásokat, azok gyakorlását, sokkal több ismerethez juttatja a folyamatban részt vevő gyermeket. Színesebbé teszi hétköznapijait, pozitívan hat érzelmi világukra, közösségi életükre.

Az óvodánkban folyó nevelés olyan szemléletmódot kíván tőlünk, amely tekintettel van a gyermek egyéni fejlettségére, és alkalmas az együttléthez szükséges szokások kialakítására. Ebben a hagyománykereső, hagyományépítő tevékenységünkben a családokat is bevonjuk, példát adva az otthoni ünnepek derűs légkörének megteremtésére.

7.1. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Katicabogár Tagóvodában

<u>Időpont megnevezése</u>	<u>Külső megjelenítés</u>	<u>Tartalma</u>
Szüret – Szeptember utolsó hete	Őszi termésekkel, terményekkel díszített termek, folyosók, udvar. zárt ünnep	Az óvoda valamennyi lakója részt vesz az eseményen. Akadályverseny, ügyességi játékok. Az óvodapedagógusok bábos-dramatikus előadása/ Előadók hívása. Szüreti multság szervezése.
Október 4. – Állatok világnapja.	A csoport szobák dekorálása / plakátok, tablók készítése. zárt ünnep	Buszos kirándulás a közeli Bella-tanyára.
Október 23.	Csoportszobák, folyosó dekorálása. <u>Ünneplő ruha</u> zárt ünnep	Hazafias érzelmek kialakítása, elmélyítése. Magyar népmese bábelőadása vagy dramatizálása (óvodapedagógusok).
Mikulás	Dekorálás az ünnepnek megfelelően. Ünneplő ruha zárt ünnep	Korcsopornak megfelelő verse, dalok tanulása. mikulás várása/köszöntése csoportonként. Lehetőség szerint előadás szervezése.
Karácsony	Dekorálás, fenyőfa állítása csoportonként. <u>Ünneplő ruha</u> zárt ünnep	Verseket, dalokat tanulása és előadása a közös ünnepen. Adventi készülődés ideje alatt ajándékok, meglepetések, mézeskalács készítése. A hagyományokhoz kapcsolódó események, tevékenységek szervezése/Borbála ág, Luca búza
Farsang/böjt kezdete előtti nap/	Dekorálás / vidám, multságos, hangulat-keltő/ Mókás öltözet. Reggel 8.30 és 9.00 óra között nyitott, a továbbiakban zárt ünnep	Felvonulás, közös játék, zenés-táncos multság. A csoportokban verseny játékok, mókás feladatok. Farsangi eszem-iszom.

Tanító nének fogadása	Zárt ünnep	Ajándék készítése a tanító néneknek, az iskolába menő gyerekekkel közösen.
Március 15.	Csoport szobák, folyosók díszítése, kokárda készítése. <u>Ünneplő ruha</u> zárt ünnep	Az ünnep hangulatának megéreztetése. Hazafias érzelmek elmélyítése. Magyar népmese előadása /báb, dramatizálás/
Víz világnapja – Március 22.	A vízzel kapcsolatos tablók készítése, kihelyezése a csoportokban. zárt ünnep	Csoportonként kirándulás, séta szervezése. Részvétel a városi rendezvényeken /DRV/ Rajz pályázaton való indulás.
Húsvét/ünnep előtti utolsó munkanap/	Dekorálás az ünnepnek megfelelően, csoportonként. <u>Ünneplő ruha.</u> zárt ünnep	Ajándék készítése, tojás festése, fészkek készítése, húsvéti locsolkodás.
Föld napja – Április 22.	Tablók készítése a föld védelméről, kincseiről, a természet óvásáról, a gyerekekkel közösen gyűjtött képekből. Zárt ünnep	Séták, rövidebb kirándulások szervezése a környéken / Parkokba, közeli játszótérre, kertbe/
Májusfa állítása	Májusfa az udvaron. Zárt ünnep	Közös éneklés, tánc, játék a fa körül.
Anyák-napja - évzáró	Dekorálás, ünneplő ruha. Nyitott ünnep	Dalok, versek tanulása. Ajándék készítése. Ünnepi műsor az éves anyagból.
Gyermeknap	Dekorálás az udvaron. /lufi stb./ Zárt ünnep	Játék, versenyek, programok az udvaron. Egész napos kirándulások szervezése csoportonként, vagy közösen.
Nagyok búcsúztatása	Csoport szoba dekorálása, vendégség/sütizés előkészítése, szervezése, terítés. Nyitott ünnep	Műsor az óvodában tanultakból. A kicsik és a középsősök elköszönése a nagyoktól. Közös sütizés a nap zárásaként.

7.2. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Nyolcszínvirág Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Szüreti mulatság- Szeptember hónap második felében	Őszi termésekkel, terményekkel feldíszített óvodaudvar Egész napos program, délután nyílt ünnep , kedvenc ruhában jöhetnek a gyermekek	A szülők támogatásával az óvoda udvarát őszi termésekkel, szőlővenyigével, kukoricaszárral, szőlőfürtökkel feldíszítjük délelőtt, délután a közös játék után szőlő préssel, mustkóstolgatással, pogácsával, gyümölcessel megrakott ünnepi asztallal, természetes anyagok felhasználásával barkácsolási lehetőségeket kínálunk a családoknak tökfaragás, csuhébaba készítés, táncház, családi verseny játékok.
Állatok világnapja Október 4.	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt program	A természethez, közvetlen környezetünkhöz való pozitív viszony alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Projekt módszerrel tervezett óvodai / csoport programok
Október 23.	Nemzeti ünnepünk- Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt ünnep Ünneplő ruha	A hazaszeretetre nevelés, a szülőföldhöz való kötődés erősítése. Magyar népmesét dramatizálnak, vagy báboznak az óvodapedagógusok
„Őszbúcsúztató” délelőtt	Csoportszobák, folyosó évszaknak megfelelő dekorálása Zárt program	Levélséprés-közös munka, közös őszi játékok szervezése az óvoda udvarán.
Mikulás	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt ünnep Kedvenc ruha	A csoportokba várjuk a Mikulást
Karácsony	Csoportszobák, folyosó dekorálása Nyílt ünnep <u>Ünneplő ruha</u>	A családi kapcsolatok érzelmi erősítése. A szülőket a reggeli gyülekezést követően rövid karácsonyi műsorral és szeretet ajándékkal fogadjuk, ebéd előtt a karácsonyi köszöntőt a nagycsoportosok az óvoda felnőtt és gyermek közösségének mondják el.
Farsang	Csoportszobák, folyosó dekorálása Nyílt ünnep jelmezes ruha	A szülők kérésére jelmezes délelőtt, a reggeli érkezéstől 9 óráig, az érdeklődő szülők részt vehetnek a vidám, mókás játékokban

Március 15.	Nemzeti ünnepünk- Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt ünnep <u>Ünneplő ruha</u>	A hazaszeretetre nevelés, a szülőföldhöz való kötődés erősítése. A csoportokban csákós, pártás várépítés, menetelést követően az óvó nénik tavaszköszöntő bábelőadással zárják az ünnepi megemlékezést.
Víz világnapja- Március 22.	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt program	A természethez, közvetlen környezetünkhöz való pozitív viszony alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Projekt módszerrel tervezett óvodai / csoport programok.
Húsvét	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt ünnep Kedvenc ruha	A néphagyományokat népszokásokat megismertetve, eljátszva ünnepelünk – tojásfestés: hagymahéjjal, berzseléssel, karcolással-locsolkodás; nyuszi simogatás ünnepi húsvéti bábelőadás –az óvó nénik előadásában
Föld világnapja Április 22.	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt program	A természethez, közvetlen környezetünkhöz való pozitív viszony alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Projekt módszerrel tervezett óvodai / csoport programok.
Anyák napja	Nyílt ünnep Ünneplő ruha	Az anya-gyermek kapcsolatának érzelmi erősítése. A csoportok egyénileg készülnek az ünnepre ajándékkal, köszöntő műsorral
Madarak-fák napja- Május 11.	Csoportszobák, folyosó dekorálása Zárt program	A természethez, közvetlen környezetünkhöz való pozitív viszony alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Projekt módszerrel tervezett óvodai / csoport programok.
Gyermeknap- nagyok búcsúzása	Egész napos program- Csoportszobák, folyosó, udvar dekorálása délután nyílt ünnep, kedvenc ruha délelőtt, <u>ünneplő ruha délután</u>	A középső csoportos óvodapedagógusok szervezésében, a szülők, szponzorok támogatásával és segítségével valósul meg a hagyományaink szerint.
„Baba-Mama Délelőtt” Februártól- Áprilisig minden hónap első Szerda:9.30-11.00	Nyílt program	A nagycsoportos óvó néni várja az érdeklődő szülőket és gyermekeket játékos délelőltre.

7.3. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Micimackó Tagóvodában

<u>Időpont megnevezése</u>	<u>Külső megjelenítés</u>	<u>Tartalma</u>
Családi nap	Nyitott program a szülőkkel	Ismerkedés a családokkal, gyermekekkel, játékos programok az óvoda udvarán.
Autómentes nap	Zárt program	Csatlakozás a városi autómentes naphoz, aszfalt rajzverseny
Gesztenye nap	Zárt program	Kirándulással egybekötött gesztenye gyűjtés, Balaton parti lakóparkban, figura készítés, verselés
Október 1. Zene Világnapja	Zárt program	Meghívott vendéggel zenei előadás az óvodában
Állatok Világnapja október 4.	Zárt program	Kirándulás szervezése egy közeli tanyára, vagy látogatás egy állatkereskedésbe.
Október 23.	Zárt ünnep, <u>ünneplő ruha</u>	Hazafias érzelmek alakítása, elmélyítése, séta a fellobogózott városban
Mikulás	Zárt ünnep, kedvenc ruha	Az óvodába érkező Mikulást versekkel, énekekkel köszöntjük.
Adventi készülődés	Zárt program	Az óvoda díszítése, mézeskalács sütés
Betlehemes játék	Nyitott ünnep a szülőkkel	Nagycsoportos gyerekek által előadott Betlehemes játék a szülőknek, és a kisebbeknek.
Hagyományos télbúcsúztató	Nyitott program a szülőkkel	Közös farsangolás a szülőkkel
A 48-as forradalom és szabadságharc ünnepe március 15.	Zárt ünnep, <u>ünneplő ruha</u>	Koszorúzás az 1848-as emlékműnél, közös ünneplés verssel, énekekkel
Víz Világnapja március 22.	Zárt program	Séta a Balaton-partra
Húsvéti nyusziles	Nyitott program a szülőkkel	Közös séta a szülőkkel, ajándékozás, élő nyuszik simogatása
Bemutató foglalkozás a tanító néniknek	Nyitott program a nagycsoportos szülőkkel	Bemutató foglalkozás a nagycsoportban a tanító néniknek, szülőknek
Föld napja április 22.	Zárt program	Beszélgetés, tudományos könyvek nézegetése, ismeretterjesztő előadás a Földről, a természetvédelemről

Anyák napja	Nyitott ünnep <u>Ünneplő ruha</u>	Édesanyák, nagymamák köszöntése mindhárom csoportban
Gyermeknap	Zárt program	Játékos vetélkedők, légvár, arcfestés, színes programok az óvoda udvarán.
Nagyok búcsúztatása	Nyitott program	Az iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása versekkel, dalokkal, a nagycsoportosok ünnepi műsora
Gyermekek születésnapja	Zárt program	aktuális születésnapj köszöntés
Városi fesztiválok, színházi előadásokon koncerteken, rendezvényeken való részvétel		

7.4. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Napraforgó Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Ősz ünnep	Nyitott program Kedvenc ruha. Őszi gyümölcsökkel óvodaudvar termésekkel feldíszített	az őszi „kincseit” köszöntő dalos, verses, kézműves foglalkozással kiegészített délelőtt
Állatok világnapja október 4.	Zárt program	Csoportonként heti terv alapján
Köztársaság kikiáltásának ünnepe október 23.	Zárt ünnep Ünneplő ruha	Csoportonként heti terv alapján
Mikulás	Zárt ünnep Kedvenc ruha. Hangulatos csoportszoba- és folyosódíszítés	Külső személy által megjelenített Mikulással csoportonkénti ünnep.
Adventi készülődés	Nyitott program	Az ünnep hangulatához méltó óvodaudvar és a belső terek díszítése
Karácsony	Nyitott ünnep Ünneplő ruha Az ünnep hangulatához méltó csoportszoba- tornaterem- és folyosó díszítés.	Szülőkkel közös karácsonyváró ünnep csoportonként a tornateremben.
Farsang	Nyitott program jelmezes. Hangulatos csoportszoba- tornaterem- és folyosódíszítés	Szülői közreműködéssel Farsangi felvonulás és verselés. Télűző körtánc a tornateremben
A 48-as forradalom és szabadságharc ünnepe március 15	Zárt ünnep <u>Ünneplő ruha</u> Az ünnep hangulatához méltó csoportszoba- tornaterem- és folyosó díszítés.	Óvodaszintű ünnep a tornateremben, óvónői előadással, gyermekversekkel
Víz világnapja március 21.	Zárt program	Csoportonként heti terv alapján
Költészet napja április 11.	zárt program	Csoportonként heti terv alapján
Húsvét	Nyitott ünnep Kedvenc ruha Hangulatos csoportszoba- és folyosódíszítés	Szülői közreműködéssel Lehetőség szerint nyuszi-les és locsolkodás
Föld világnapja április 22	Zárt program	Csoportonként heti terv alapján

Anyák napja	Nyitott ünnep <u>Ünneplő ruha.</u> Az ünnep hangulatához méltó csoportszoba- tornaterem- és folyosó díszítés.	Anyáknak, nagymamáknak szóló csoportonkénti gyermekműsoros ünnep a tornateremben
Madarak és fák napja Május 10.	Zárt ünnep	Csoportonként heti terv alapján
Gyermeknap	Zárt ünnep Kedvenc ruha	Csoportonként, csoporthagyományoknak megfelelően
Évzáró, nagyok búcsúztatása	Nyitott ünnep <u>Ünneplő ruha.</u> Az ünnep hangulatához méltó csoportszoba- tornaterem- és folyosó díszítés.	Szülőknek, meghívott vendégeknek szóló csoportonkénti gyermekműsoros ünnep a tornateremben

Hagyományaink:

Gyermekek születésnapja	Zárt. Kedvenc ruha.	Csoportonként, csoporthagyományoknak megfelelően
-------------------------	---------------------	--

Az óvoda kirándulásai, egyéb programjai:

Színházlátogatás	Alkalomhoz illő öltözet.
Kirándulás (szülői igény szerint)	Alkalomhoz illő öltözet.

7.5. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pillangó Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Szüret - Szeptember	Őszi termésekkel, terményekkel díszített termék, folyosók. Őszi kirándulás a kiliti szőlőhegyen. Zárt program	A nagycsoportosok és a középsősök meglátogatnak egy közeli gyümölcsöst, ahol megfigyelik a szüretet és egyéb betakarítási munkákat.
Október 1. – A zene világnapja	Zárt program.	A nagycsoportosok látogatása, részvétele Siófokon az ez alkalomból rendezett koncerten.
Sportnap az óvodában – Október	Mozgásos, játékos sport délelőtt szervezése az óvoda udvarán, az egészséges életmódra nevelés keretein belül. Zárt program.	Mindhárom csoport gyerekeinek részvételével közösen, mozgással köszöntjük az őszt.
Október 23.	<u>Ünneplő ruha.</u> Zárt ünnep.	Hazafias érzelmek kialakítása, elmélyítése. Magyar népmese bábelőadása vagy dramatizálása (óvodapedagógusok).
Őszi kézműves délután	Nyílt program.	Őszi dekorációt készítenek szülők gyermekeikkel az óvónők segítségével saját részükre.
November 11. – Márton - nap (nyílt délután)	Nyílt program.	Márton-nap alkalmából a gyermekek lámpásokat készítenek, libával kapcsolatos verseket tanulnak. Délután nyílt, szülőkkel közösen meggyújtjuk a lámpásokat.
Advent / András naphoz legközelebb eső vasárnaptól negyedik vasárnapig tart.	Advent jelképeivel megismerkednek a gyermekek. Karácsonyi díszekkel, adventi koszorúval díszítjük a szobákat, előteret. Zárt program.	Karácsonyra hangolódás, várakozás, készülődés: karácsonyi díszek, ajándékok készítése, mézeskalács sütése. Az adventi naptár feladatait napról – napra közösen bontják ki, oldják meg.

Mikulás- December 6.	Mikulás reggelére kikészített cipőkbe belekerül a meglepetés; a varázs megőrzése érdekében a Télapó nem jön be, csak integet; az ajándékokat a gyermekek cipőibe helyezi. Zárt ünnep. Csinos ruha.	„ Sok a teendője, estére mindenkihez el kell jutni az ajándéknak.” A Télapó csalogatása közben énekelik el a gyerekek a tanult dalokat, mondják el a verseket.
Luca nap –December 13.	Búza vetés Lucázás Zárt program	A nagycsoportosok kotyoló versikéket tanulnak, meglátogatják az óvoda többi csoportját, kotyolnak, elmondják Luca napi rigmusaikat.
Karácsony	mézeskalács készítés, asztaldísz, fenyőfadísz készítése, termék, folyosók díszítése ráhangolódás az ünnepre Zárt ünnep. Csinos ruha.	A nagycsoportosok pásztorjátékot mutatnak be a többi csoportnak. A karácsonyfa megcsodálása, közös játék délelőtt.
Vízkereszt- Január 6.	karácsonyfa lebontása időjárás megfigyelése farsangi előkészületek Zárt program	Lebontjuk a fát, eltesszük a karácsony díseit.
Farsang – Hamvazószerda előtti utolsó hét	közösen feldíszítjük a termeket, folyosót minden gyermek az otthon készített jelmezben van Zárt ünnep.	Közös játék, tánc, vetélkedők a csoportokban Ebéd előtt farsangi felvonulás a szomszédos csoportokba.
Húshagyó kedd	télbúcsúztatás, tavaszvárás énekkel, kurjongatással, stb űzzük el a hideget az óvoda udvarán. Nyílt program.	A nagycsoportosok kiszabót készítenek, amelyet közösen az óvoda udvarán égetünk el.
Március 15.	az óvoda épületét, ablakait nemzeti színű zászlóval díszítjük, plakátot készítünk csoportszobákban virág, gyerekek ünneplő ruhában, kokárdával. Zárt ünnep.	Az óvónők néhány szóban elmondják az ünnep jelentőségét, tartalmát. Virágot s a gyermekek által készített zászlókat viszünk az óvodához közel lévő emlékműhöz
Március 22. – Víz világnapja	Zárt ünnep.	A csoportok vízzel kapcsolatos játékokat játszanak, megfigyeléseket végeznek. A gyermekek figyelmének felhívása a vízzel való takarékoskodásra.

Húsvéti kézműves délután	Nyílt program	Húsvéti meglepetéseket, dekorációt készítenek a szülők gyermekeikkel az óvónők segítségével saját részükre.
Húsvét	tavaszi köszöntés tojásfestés különböző technikákkal festett tojásokkal, barka ággal, stb. való díszítés - felnőttek az udvaron elrejtik minden gyermek számára a meglepetést - fiúk locsolóknak Zárt ünnep. Csinos ruha.	az udvaron mindenki megkeresi a meglepetést. A fiúk locsolóverset tanulnak A lányok festett tojást ajándékoznak a locsolóknak.
Április 22. – Föld világnapja	Zárt ünnep.	Szelektív hulladékgyűjtésre való figyelemfelhívás. Játékos délelőtt a környezetvédelemmel kapcsolatosan.
Anyák napja – május első hete	termék, folyosó díszítése Csinos ruha. Nyílt ünnep.	Csoportonként külön-külön köszöntjük ajándékkal és virággal, verssel, énekkel az édesanyákat és nagymamákat.
Május 10. – Madarak és fák világnapja	képek gyűjtése a természetről Zárt ünnep	Versek, dalok, történetek a természetről. Séta esetleg kirándulás.
Gyermeknap – Május utolsó hete	díszítés gyermekrajzokkal Zárt ünnep	Vidám, játékos délelőtt
Búcsú az óvodától	termék, folyosók, terasz díszítése Nyílt ünnep délután. <u>Ünneplő ruha.</u>	Délelőtt a leendő iskolások búcsúztatása, közös ünneplés a teraszon. A nagyoknak. ünnepi asztal meglepetésekkel. Délután ballagási műsor a szülők részvételével.

7.6. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pitypang Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Őszi egészségnapok	Zárt program	Egészséges életmód tudatosítása az óvodában, gyermekeknek, szülőknek szánt programokkal
Október 4. Állatok világnapja	Zárt program	Csoporton belül állatokkal kapcsolatos verseket tanulunk, séta a környéken, nagyoknak kirándulás
Őszi kézműves-délután	Nyitott program	Évszakhoz kapcsolódó őszi termésekből tárgyakat, díszeket készítünk gyermekekkel, szülőkkel közösen
Október 23.	<u>Ünneplő ruha</u> Zárt ünnep	Nemzeti ünnepünkre való ráhangolódás
November 11. Márton-nap	Nyitott program	Márton-nap alkalmából a gyermekek lámpásokat készítenek, libával kapcsolatos verseket tanulnak. Délután nyílt, szülőkkel közösen meggyújtjuk a lámpásokat.
Advent / András naphoz legközelebb eső vasárnaptól, a negyedik vasárnapig tart	Advent jelképeivel megismerkednek a gyermekek Karácsonyi díszekkel, adventi koszorúval díszítjük a szobákat, előtereket	Karácsonyra hangolódás, várakozás, készülődés: Karácsonyi díszek, ajándékok készítése, sütemények sütése (mézeskalács)
Mikulás december 6.	Csinos ruha Zárt ünnep	„sok a teendője estére mindenkire el kell jutni az ajándéknak” a télapó csalogatása közben éneklük el a gyerekek a tanult dalokat, mondják el a verseket
Karácsony a 3. Gyertya meggyújtása utáni hét	Csinos ruha Zárt ünnep	A nagycsoportos gyermekek karácsonyi műsora, közös karácsony délelőtt

Farsang Hamvazó szerda előtti utolsó hét	Zárt program	<ul style="list-style-type: none"> • közös játék, tánc, vetélkedők a csoportokban • otthonról hozott süti, szörp az asztalon • táncház, esetlegesen zenekar közreműködésével
Húshagyó kedd	Nyitott program	az udvaron elégetjük közösen a szalmával kitömött Kiszebábot
Március 15.	<u>Ünneplő ruha</u> Zárt ünnep	a gyermekek által készített zászlókat viszünk az óvodához közel levő emlékműhöz (középső és nagycsoportosok)
Március 22. Víz világnapja	Zárt program	A csoportok vízzel kapcsolatos játékokat játszanak, vizsgálódásokat végeznek
Tavaszi kézműves-délután	Nyitott program	Évszakhoz kapcsolódó tavaszi, húsvéti díszeket készítünk gyermekekkel, szülőkkel közösen
Húsvét	Csinos ruha Zárt ünnep	Húsvéti népszokások felelevenítése
Április 22. Föld Világnapja	Zárt program	Környezetünk védelme érdekében ezzel kapcsolatos játékos délelőtt a csoportokban. Szelektív hulladékgyűjtésre való figyelemfelhívás
Anyák napja május első hete	Csinos ruha Nyitott ünnep	a csoportok külön - külön műsorral - saját készítésű ajándékkal, virággal köszöntik az édesanyákat, Nagymamákat. A kis-, és középső csoportokban az évzáró műsort is ekkor mutatjuk be a szülőknek.
Május 10. Madarak-fák Világnapja	Zárt program	versek, dalok, történetek erdőről, madarakról, lehetőség van kirándulásra a közeli erdőbe

Gyermeknap Május utolsó hete	Zárt program	Vidám program szervezése a gyermekeknek, kirándulás is lehet.
Búcsú az óvodától	<u>Ünnepelő ruha</u> Nyitott ünnep a nagycsoportos szülőknek	A nagycsoportosok délelőtt búcsúznak el a kisebb óvodástársaktól. Délután nyílt ünnepség a szülők és családtagok részére.

Folyamatosan érvényesülő hagyományaink		
Születésnapok megünneplése		A Csoport tagjai köszöntik az ünnepeltet a kedvenc verseivel, dalaival

Az óvodánk kirándulásai		
Őszi buszos kirándulás		A nagycsoportosok mennek kirándulni szabadon választott helyszínre (pl. Veszprémi Állatkert, Keszthelyi Kastély, stb.)

7.7. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Pöttyös Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Közlekedési nap- Szeptember	Közlekedési eszközök jelenléte. zárt program	Játékos közlekedéssel kapcsolatos tevékenységek, megkülönböztetett járművek jelenléte, megfigyelése.
Ősz ünnep- Október Október 23.	Őszi termésekkel díszítés, Őszhöz kapcsolódó tevékenységek az óvodában Zárt program Ünnepi dekoráció, nemzeti szimbólumok megjelenítése, ünneplő ruha zárt ünnep	Játékos tevékenységek, vetélkedők, vendéglátás, szüreti multság, Az óvoda közössége együtt ünnepel verssel, zenével, tánccal.
Mikulás- December Karácsony- December	Ünneplő ruha zárt ünnep Ünneplő ruha, ünnepi dekoráció zárt ünnep	Mikulás-várás napokon keresztül, ajándékozás, a napján a Mikulás köszöntése verssel, énekkel, tánccal. Ünnep előtt közös karácsonyfa díszítés, ajándékkészítés, gyertyagyújtás. A karácsonyfa köszöntése, verselés, éneklés, ajándékozás, játék az újdonságokkal. Bábozás.
Farsang - Február	Farsangi dekoráció, jelmezek, Álarcok Zárt program	Készülődés verssel, dalokkal, közös multság, tánc, vendéglátás, vetélkedők. Jelmezes bemutatkozás.
Versmondó délelőtt- Március Március 15.	Versmondó gyerekek szüleinek nyitott program. Emléklap a szereplőknek Ünneplő ruha, ünnepi dekoráció zárt ünnep	A versmondó gyerekek szereplése, ajándékozás. Készülődés a városi szavalónapra. Közös ünnepi műsor. Nagyobb csoportok táncos, dalos mősora.
Művészeti délutánáprilis	Nyílt program	Különböző művészeti tevékenységek a szülőkkel és gyerekekkel közösen.

Húsvét-április	Tavaszi dekoráció, csinos ruha Zárt program	Nyuszi várás, fészekkészítés, óvónénik bábozása, ajándékvárás.
Majális –Május	Zárt program	Körjátékok, ének, májusfadíszítés, kiskertek „öltöztetése”.
Anyák napja- Május	<u>Ünneplő ruha</u> , anyákat köszöntő dekoráció Nyílt ünnep	Közös ünnep, játék az anyákkal. Verselés, ének, tánc az anyukák köszöntésére, vendéglátás.
Gyermeknap	Zárt program	Kirándulások szervezése minden csoportban rövidebb- hosszabb úti céllal. Piknik, játék a szabadban. Vonatozás a Balaton partra.
Évzárók	Nyílt program , ünneplő ruha	Színes gyermekműsorok, az iskolába indulók búcsúztatása, ajándékozás, útravalók átadása, vendéglátás.

7.8. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Napsugár Tagóvodában

<u>Időpont megnevezése</u>	<u>Külső megjelenítés</u>	<u>Tartalma</u>
Szeptember Szüreti mulatság óvodánk udvarán	Őszi termésekkel, terményekkel díszített előtér, udvar Minden kisgyermek szőlőt hozhat ezen a napon zárt ünnep	A nagycsoportosok készülnek tánccal, dalos játékokkal erre a napra Nagypapák közreműködésével szőlő préselés, darálás, mustkóstolás
Október Október 23-i megemlékezés	Csoporton belüli megemlékezés <u>Ünneplő ruha</u> zárt ünnep	Hazafias érzelmek kialakítása, elmélyítése.
November Egészséges életmód hete	Zöldségekkel, gyümölcsökkel díszített előtér, csoportszobák Az 1.nap előadása nyílt-szülők részvételére számítunk	1. Előadás e témában 2. Zöldségek napja 3. Gyümölcsök napja 4. Téli csemegék, magvak napja 5. Zöldség-, gyümölcs levek napja
December Mikulás Adventi munkadélután Adventi gyertyagyújtás Karácsonyi ünnepély	Előtér, csoportszobák karácsonyi díszbe öltöztetése /Adventi gyertyák, mikulás, égősorok stb./ <u>Ünneplő ruha</u> Nagycsoportos szülők számára a karácsonyi ünnepély nyitott	Mikulás -gyermekek megajándékozása, reggel kis cipőkbe ajándék Adventi munkadélután - szülő gyermek együttműködés, ünnepi ráhangolódás Adventi gyertyagyújtás az óvoda összes gyermekének részvételével az előtérben Karácsonyi ünnepély Nagycsoportosok pásztorjátéka, karácsonyi ajándékozás, előtérben karácsonyfa
Február Medvebújás Farsangi mulatság	Macikkal díszített előtér- „Maciovi” Zárt ünnep Farsangi jelmezbe öltözik mindenki kiscsoportosok 101 kiskutya nagycsoportnak nyílt ünnep	A népi hagyománynak megfelelően a medvemonda felelevenítése Zene, tánc, maskarák, játék
Március Téltemetés	Téltemetés- Kiszebáb égetése óvodánk udvarán	Középső csoportosok készítik a kiske babot

<p>Március 15</p>	<p>Zárt ünnep</p> <p>Nemzeti ünnepünk méltó megünneplése Előtér díszítése zászlókkal, kokárdákkal Nagycsoportosoknak nyílt ünnep</p>	<p>Hangszerekkel, csörömpöléssel, kereplőkkel üldözzük el a telet</p> <p>Közös ünnep az előtérben! Nagycsoportosok készülnek ünnepi műsorral, Az ünnep fénypontja a meghívott néptáncosok műsora</p>
<p>Április Költészet napi szavalóverseny</p>	<p>Költészet napi szavalóverseny-„zsűri”előtti szereplés</p> <p>Zárt program</p>	<p>Óvodai csoportban színpadot készítünk, ahol a fellépők elmondják a verseiket</p>
<p>Május Anyák napja</p> <p>Gyermeknap</p>	<p>Előtér - tornaterem csoportok díszítése Minden csoport más időpontban köszönti az édesanyákat</p> <p>nyílt ünnep</p> <p>Előtér, udvar díszítése</p> <p>Zárt program</p>	<p>Ajándékokat készítünk az Édesanyáknak és a Nagymamáknak Versekkal, dalokkal, dalos játékokkal készülünk az ünnepre</p> <p>Séta, kirándulás, mozgásos délelőtti szervezése a Balaton parton</p>
<p>Csoportkirándulások</p>		<p>Műsorral, játékokkal készülünk</p> <p>Szülőkkel együtt kirándulunk a szülők által is elfogadott, közösen megbeszélt helyszínre</p>
<p>Június Nagycsoportosok évvárója</p>	<p>Búcsú az óvodától Előtér díszítés, nagycsoportosok csoportszobájának díszítése <u>Ünneplő ruha</u> Nagycsoportosoknak nyílt ünnep</p>	<p>Lakodalmas játék bemutatása A gyerekek búcsúznak az óvodától Búcsúztatásuk, útravaló tarisznya átadása</p>

7.9. Óvodánk hagyományos ünnepei, megemlékezései, jeles napjai, egyéb rendezvényei, a Nyitnikék Tagóvodában

Időpont megnevezése	Külső megjelenítés	Tartalma
Szeptember Szület	Őszi dekorációk a csoportokban, folyosón Szürethez szükséges eszközök felállítása az óvoda udvarán Zárt rendezvény	Egy igazi mozgalmas szüreti mulatságot rendezünk az óvoda udvarán. Születelünk, préselünk, mustot kóstolunk. Játékokkal, vetélkedőkkel, tánccal tesszük még élvezetesebbé a gyermekek számára a napot.
Október 23.	<u>Ünneplő ruha</u> Zárt ünnep	Hazafias érzelmek kialakítása, elmélyítése. Séta az emlékműhöz.
November Márton nap	A néphagyományhoz illő dekorációk (libák, lámpások) a csoportokban és a folyosón Nyitott rendezvény	A hagyományhoz illő kis műsorral készülünk a gyermekekkel közösen, amit a szülőknek előadunk. Libazsíros kenyérrel, pereccel, teával kínálunk mindenkit, majd felvonulunk szülőkkel közösen a meggyújtott lámpásokkal a városban.
December Advent Mikulás Karácsony	Az ünnepekhez illő dekorációkkal díszítjük az óvodánkat. „Csinos ruha” Zárt ünnep „Csinos ruha” Nagycsoportos szülőknek nyitott ünnep délután Zárt ünnep	Folyamatos készülődés, ráhangolódás a közelgő ünnepre. Hetente gyertyát gyújtunk, énekelünk, verseket tanulunk. Az óvodába megérkezik a Mikulás, puttyában hozza és odaadja a gyermekeknek az ajándékot. Minden csoportban feldíszített karácsonyfa és alatta a becsomagolt ajándékok várják a gyermekeket. Nagycsoportos gyermekeink betlehemes műsorral készülnek, melyet délelőtt óvodástársaiknak, délután pedig a szülőknek adnak elő.

<p>Február</p> <p>Farsang</p> <p>Télkergetés</p> <p>Kiszebáb égetés</p>	<p>Zárt rendezvény</p> <p>Nyitott rendezvény</p>	<p>Jelmezekbe beöltözve együtt farsangolunk nyitástól zárásig.</p> <p>Délután kis műsorral, énekkel, zenével, tánccal kergetjük a telet és hívogatjuk a tavaszt.</p>
<p>Március</p> <p>Március 15.</p> <p>Március 22.</p> <p>Víz világnapja</p>	<p>Ünneplő ruha és kokárda</p> <p>Az ünnephez illő dekorációk az óvodában.</p> <p>Zárt ünnep</p> <p>Zárt ünnep</p>	<p>A gyermekekkel kis kitűzőket készítünk, melyet az emlékműnél elhelyezünk.</p> <p>Séta az emlékműhöz</p> <p>„Vizes” vetélkedők, játékok az óvodában. Séta a Balaton partra.</p>
<p>Április</p> <p>Húsvét</p> <p>Április 22.</p> <p>Föld napja</p>	<p>Az évszakhoz és az ünnephez illő dekorációkkal díszítjük óvodánkat.</p> <p>Zárt ünnep</p> <p>Zárt ünnep</p>	<p>Locsolkodunk és a gyermekekkel közösen megkeressük az ajándékokat a nyuszi fészkekben kint az udvaron.</p>
<p>Május</p> <p>Anyák napja</p> <p>Gyermeknap</p>	<p>Az évszaknak és az ünnepnek megfelelő dekorációkkal díszítjük fel az óvodát.</p> <p><u>Ünneplő ruha</u></p> <p>Nyitott ünnep</p> <p>Zárt ünnep</p>	<p>Gyerekekkel közösen készített ajándékokkal és műsorral kedveskedünk az édesanyáknak és a nagymamáknak.</p> <p>Általunk szervezett sport és ügyességi játékokkal szórakoztatjuk a gyermekeket, lehetőség szerint kirándulást is szervezünk.</p>
<p>Évzáró- a nagyok búcsúztatása</p>	<p><u>Ünneplő ruha</u></p> <p>Nyitott ünnep</p>	<p>Nagycsoportosok évzáró és ballagó műsora.</p>

7. Legitimációs záradék

<p>Az intézmény OM azonosítója:</p> <p style="text-align: center;">202057</p>	<p>Intézményvezető:</p> <p style="text-align: center;">Oláhné Kálmán Viktória</p>
<p>Legitimációs eljárás</p>	
<p>Nevelőtestületi elfogadás határozatszáma: 01/2019</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">név</p>	<p>Szülői szervezet nevében véleményezte:</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">név</p>
<p>Intézményvezetői jóváhagyás határozatszáma: 01-01/2019.</p> <p style="text-align: center;">Ph.</p> <p>.....Intézményvezető aláírása</p> <p>Siófok Város Óvodája intézményvezetője</p> <p>Fenntartói jóváhagyás határozatszáma:</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">A fenntartó képviselőtében</p> <p style="text-align: center;">Ph.</p>	
<p>A dokumentum jellege: Nyilvános</p> <p>Megtalálható: Siófok Város honlapján</p>	
<p>Érvényes: 2019. 09. 01.</p>	
<p>Verziószám.../201... módosított változat</p>	<p>Készült... példány</p> <p>Iktatószám:</p>

A Pedagógiai Programot

- a Katicabogár Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.28-i értekezletén elfogadta.
- a Micimackó Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.27-i értekezletén elfogadta.
- a Pillangó Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.28-i értekezletén elfogadta.
- a Pöttyös Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.27-i értekezletén elfogadta.
- a Nyitnikék Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.27-i értekezletén elfogadta.
- a Nyolcszínvirág Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.27-i értekezletén elfogadta.
- a Napraforgó Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.28-i értekezletén elfogadta.
- a Pitypang Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.27-i értekezletén elfogadta.
- a Napsugár Tagóvoda nevelőtestülete 2019.08.28-i értekezletén elfogadta.

A Siófok Város Óvodája Pedagógiai Programját a Siófok Város Óvodája intézményvezetője a /2019. számú határozatával jóváhagyta.

Kelt: Siófok, 2019. augusztus 31.

.....
intézményvezető